

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

“พัฒนาภาษาและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้”
(ระยะที่ 3 เดือน เมษายน 2554 – เมษายน 2555)

โดย

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนาภาษาและฟื้นฟูภูมิปัญญาชายแดนใต้ระยะที่ 3 เป็นโครงการที่ต่อเนื่องจากโครงการในระยะที่ 2 ประสานงานวิจัย “การพัฒนาภาษาและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้” เป็นการทำงานอันเกิดจากความร่วมมือกันสามฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายนักวิชาการจากส่วนกลาง (มหาวิทยาลัยมหิดล) ฝ่ายนักวิชาการในพื้นที่¹ และกลุ่มนักปราชญ์/ผู้รู้ในท้องถิ่น โดยบุคลากรทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของภาษาและวัฒนธรรม เห็นแนวโน้มที่ภาษาท้องถิ่นค่อยๆสูญหาย และเล็งเห็นปัญหาอันสืบเนื่องจากการไม่มีแนวทางจัดการหรือพัฒนาภาษาและวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันเพื่อศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การวางแผนและการจัดการภาษาและวัฒนธรรมเพื่อประยุกต์ไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การฟื้นฟูความมั่นใจและอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการส่งเสริมงานวิจัยในชุมชน หรือการสนับสนุนและพัฒนาคนในพื้นที่ให้เป็นนักวิจัยสามารถสร้างงานวิจัยได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เนื่องด้วยเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษามลายูและวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องที่เปิดโอกาสให้เจ้าของพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมได้มากยิ่งขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาษามลายูถิ่น ภาษามลายูอักษรยาวีและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนใต้ 2) เพื่อสร้างงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้ 3) เพื่อพัฒนาบุคลากรวิจัยให้มีทักษะการวิจัยและพัฒนาภาษา-วัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) เพื่อส่งเสริมให้มีหน่วยงานหรือศูนย์ข้อมูลทางด้านภาษามลายูถิ่นและวัฒนธรรมมลายูในพื้นที่

การดำเนินงานของชุดโครงการประสานงาน ภายใต้ โครงการพัฒนาภาษาและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้ ระยะที่ 3 ปี 2554 มี ภารกิจ สำคัญ 6 ประการ หลักๆได้แก่ (1).ศึกษาข้อมูลด้านภาษา วรรณกรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่น (2).ส่งเสริมการวิจัย (3).บุคลากรวิจัย (4).เผยแพร่ข้อมูลทางด้านภาษามลายูปัตตานีและวัฒนธรรมมลายูปัตตานี 5.จัดตั้งคณะกรรมการด้านภาษาและวัฒนธรรมมลายูถิ่นปัตตานี 6.เครือข่ายภาคี

จากการดำเนินงานโครงการพัฒนาภาษาและฟื้นฟูภูมิปัญญาชายแดนใต้ระยะที่ 3 ผลจากการดำเนินงานประสานงานวิจัย ได้สร้างนักวิจัยด้านภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่จำนวนมากครอบคลุม 4 จังหวัด โดยเนื้อหาการวิจัยเกี่ยวข้องกับภาษาท้องถิ่นโดยตรง และเนื้อหาที่ใช้วัฒนธรรมและวรรณกรรมเป็นพื้นฐาน เช่น การพัฒนาระบบอักษรสำหรับเขียนภาษามลายูถิ่นและการจัดทำพจนานุกรม, วรรณกรรมมุขปาฐะนิทาน, กลอนพื้นบ้าน (‘ปาตง),เพลงพื้นบ้าน, ความรู้เกี่ยวกับชื่อของชาวไทยเชื้อสายมลายู, ตำนานและ

¹ อาจารย์จาก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลามีส่วนร่วมในโครงการ ในขณะเดียวกันได้ประสานกับ รองศาสตราจารย์ดลมนรจณ์ บากา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในโครงการประสานงานเพื่อเติมเต็มในส่วนภาควิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยดังกล่าว

ที่มาของชื่อหมู่บ้าน, ความรู้เกี่ยวกับอาหารและขนมท้องถิ่นมลายู และสุภาชิตคำสอนและความเชื่อในวัฒนธรรมมลายู เป็นต้น ซึ่งนอกเหนือจากการสร้างงานวิจัยเหล่านี้ รวมถึงการพัฒนาคนในพื้นที่ และอีกทั้งมีองค์กรที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่หลายหน่วยงานการรวมกลุ่มหรือองค์กร เพื่อให้มีการรวบรวมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและภาษาท้องถิ่นนั้น นับเป็นการเริ่มต้นที่ดีให้กับพื้นที่ เพื่อเป็นแหล่งเก็บรวบรวม หรือให้คำปรึกษา รวมทั้งทำวิจัยประเด็นที่คิดว่ามีประโยชน์ให้กับพื้นที่ และรวมทั้งสามารถจัดตั้ง **คณะกรรมการราษฎรบัณฑิตด้านภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดนใต้** BADAN CENDIKIAWAN RAKYAT BIDANG BAHASA DAN BUDAYA MELAYU PATANI (BACENDRA) เป็นองค์กรที่คาดว่าสามารถมาช่วยแก้ไขปัญหาในพื้นที่เป็นอย่างดี เพราะคณะกรรมการที่ได้รวบรวมมานั้นส่วนใหญ่มาจากหลายๆ องค์กร อาทิเช่น สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ กลุ่มโรงเรียนตาดีกา (TAman DIdikan KANak-kanak ศูนย์อบรมเด็กเล็ก) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา กลุ่มปอเนาะ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา และกลุ่มเอ็นจีโอในท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นผ่านกระบวนการคัดสรรจากที่ประชุม เพื่อให้ทุกกลุ่มมีบทบาทและหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาคือที่ดีที่สุด คือการให้เจ้าของปัญหานั้นมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเองพร้อมทั้งฟังข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการที่ได้จัดตั้งไว้ ซึ่งมาจากหลายๆองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมใจมาช่วยกันแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นของตนเองต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	
ส่วนที่ 1 สรุปเนื้อหาโครงการโดยย่อ	
1.1 หลักการและแนวคิด	1
1.2 วัตถุประสงค์การทำงาน	4
1.3 วัตถุประสงค์	4
1.4 แนวทางในการดำเนินงาน	5
1.5 เป้าหมายในการทำงาน	5
1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.7 ชุมชนพื้นที่เป้าหมาย	6
1.8 ระยะเวลาดำเนินการ	6
1.9 คณะผู้ประสานงานโครงการวิจัย	6
ส่วนที่ 2 กระบวนการดำเนินงานโครงการ	
2.1 ภาพรวมของการดำเนินงานวิจัยในพื้นที่ชายแดนใต้	7
2.2 ส่งเสริมการวิจัยให้เกิดโครงการที่จะเอื้อประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายโครงการ	7
2.3 การประสานงานภายในและภายนอกชุดประสานงานโครงการฯ	11
ส่วนที่ 3 ผลจากการดำเนินงาน	
3.1 ภาพรวมของการติดตามหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัยในพื้นที่ชายแดนใต้	12
3.2 ผลการดำเนินงานติดตามและหนุนเสริมโครงการฯ	19
3.3 การหนุนเสริมโครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นให้มีการนำไปใช้ประโยชน์	30
ส่วนที่ 4 สรุปและวิเคราะห์การดำเนินงาน	
4.1 สรุปผลการดำเนินงาน	33
4.1.1 จำนวนโครงการ	33
4.1.2 บุคลากรวิจัย	33
4.1.3 การติดตามพัฒนาและหนุนเสริมโครงการ	34

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
4.1.4 การอบรมพัฒนาศักยภาพคณะวิจัยและพี่เลี้ยง	36
4.1.5 การประชาสัมพันธ์การนำไปเผยแพร่และต่อยอดในโครงการทวิภาษา	36
4.1.6 การสร้างเครือข่ายในพื้นที่	37
4.1.7 สรุปผลการดำเนินงานโครงการ	38
4.1.8 สรุปการทำงานของคณะผู้ปฏิบัติงาน	39
ส่วนที่ 5 ภาคผนวกรายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน	
5.1 รูปภาพการจัดกิจกรรม	41
5.2 รายงานกิจกรรม	44

ส่วนที่ 1

สรุปเนื้อหาโครงการโดยย่อ

1.1 หลักการและแนวคิด

การวิจัยในพื้นที่ชายแดนใต้อันได้แก่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา¹ และสตูล มีหน่วยงานและองค์กรจำนวนมากที่ขับเคลื่อนงานวิจัยในประเด็นต่างๆ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้พื้นที่ด้ามขวานของประเทศไทยกลับคืนสู่ความสงบและมีความสุขดังเดิม เช่นเดียวกับการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยด้านภาษาและวัฒนธรรมในโครงการประสานงาน “การพัฒนาภาษาและพื้นที่พหุภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้” (ระยะที่ 3) ซึ่งดำเนินการตั้งแต่ ปี 2548-2553 ภายใต้การประสานงานและดูแลโดยศูนย์ศึกษาและพื้นที่พหุภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

โครงการประสานงานวิจัย “การพัฒนาภาษาและพื้นที่พหุภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้” เป็นการทำงานอันเกิดจากความร่วมมือกันสามฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายนักวิชาการจากส่วนกลาง (มหาวิทยาลัยมหิดล) ฝ่ายนักวิชาการในพื้นที่² และกลุ่มนักปราชญ์/ผู้รู้ในท้องถิ่น โดยบุคลากรทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของภาษาและวัฒนธรรม เห็นแนวโน้มที่ภาษาท้องถิ่นค่อยๆ สูญหาย และเล็งเห็นปัญหาอันสืบเนื่องจากการไม่มีแนวทางจัดการหรือพัฒนาภาษาและวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันเพื่อศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การวางแผนและการจัดการภาษาและวัฒนธรรมเพื่อประยุกต์ไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การฟื้นฟูความมั่นใจและอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการส่งเสริมงานวิจัยในชุมชน หรือการสนับสนุนและพัฒนาคนในพื้นที่ให้เป็นนักวิจัยสามารถสร้างงานวิจัยได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เนื่องด้วยเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษามลายูและวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องที่เปิดโอกาสให้เจ้าของพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมได้มากยิ่งขึ้น

ผลจากการดำเนินงานประสานงานวิจัย ได้สร้างนักวิจัยด้านภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่จำนวนมากครอบคลุม 4 จังหวัด โดยเนื้อหาการวิจัยเกี่ยวข้องกับภาษาท้องถิ่นโดยตรง และเนื้อหาที่ใช้วัฒนธรรมและวรรณกรรมเป็นพื้นฐาน เช่น การพัฒนาระบบอักษรสำหรับเขียนภาษามลายูถิ่นและการจัดทำพจนานุกรม, วรรณกรรมมุขปาฐะนิทาน, กลอนพื้นบ้าน (‘ปาดง), เพลงพื้นบ้าน, ความรู้เกี่ยวกับชื่อของชาวไทยเชื้อสายมลายู, ตำนานและที่มาของชื่อหมู่บ้าน, ความรู้เกี่ยวกับอาหารและขนมท้องถิ่นมลายู และสุภาษิตคำสอนและ

¹ 4 อำเภอในพื้นที่จังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ สะบ้าย้อย เทพา และนาทวี

² อาจารย์จาก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่มีส่วนร่วมในโครงการ ในขณะเดียวกันได้ประสานกับ รองศาสตราจารย์ดลมนรจณ์ บากา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในโครงการประสานงานเพื่อเติมเต็มในส่วนภาควิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยดังกล่าว

ความเชื่อในวัฒนธรรมมลายู เป็นต้น ซึ่งนอกเหนือจากการสร้างงานวิจัยเหล่านี้ รวมถึงการพัฒนาคนในพื้นที่ให้เป็นนักวิจัยในประเด็นดังกล่าวแล้ว การนำผลงานวิจัยไปใช้ขยายผลให้เกิดประโยชน์มากขึ้นเป็นกระบวนการสำคัญของการดูแลโครงการ เช่น การนำระบบเขียนภาษามลายูไปสู่การใช้สอนข้าราชการในพื้นที่ รวมทั้งสอนนักเรียนและนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในพื้นที่, การนำข้อมูลด้านวัฒนธรรมรวมทั้งวรรณกรรม คำสอน นิทาน เพลง กลอน ตำนาน อาหารและความรู้ของชุมชนหรือหมู่บ้านไปใช้เป็นเนื้อหาในหลักสูตรการเรียนการสอนเยาวชนในโรงเรียนทั่วไป นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานโครงการวิจัยการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา³ (มลายูถิ่น-ไทย) ในพื้นที่ และนำข้อมูลทางด้านภาษาและวัฒนธรรมไปสู่การพัฒนาหลักสูตรมลายูถิ่นศึกษาในโครงการด้วย

ในพื้นที่ชายแดนใต้มีองค์กรและหน่วยงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่หลายหน่วยงาน แต่การทำงานโดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูล หรือบันทึกข้อมูลในเชิงวิชาการผ่านเนื้อหาภาษาไทยหรือภาษามลายูอักษรโรมัน ซึ่งไม่ได้มีการเก็บข้อมูลตัวภาษาหรือบันทึกด้วยภาษาท้องถิ่น (การบันทึกด้วยภาษาท้องถิ่นจะทำให้ระบบคิดและการใช้ภาษาจริงถูกบันทึกไว้อย่างถูกต้อง นับเป็นหลักฐานที่น่าเชื่อถือต่อการวิเคราะห์ต่อไป) อย่างไรก็ตามในระยะ ๓ ปีที่ผ่านมาคณะวิจัยสำนักงานประสานงานวิจัยประเด็นภาษา (มหิดลและสกว.) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับชายฝั่งโดยตรงกับภาษา วัฒนธรรมและการศึกษา ได้มีการบันทึกเนื้อหาวัฒนธรรมต่างๆ ด้วยภาษามลายูถิ่นและพัฒนาไปสู่การใช้ประโยชน์ในชุมชน เช่น เพื่อนำความรู้ของภาษาท้องถิ่นพัฒนาไปสู่การแก้ไขปัญหาวัฒนธรรมและปัญหาการศึกษาในพื้นที่ ทั้งนี้นับเป็น “การวิจัยที่เน้นการพัฒนาให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม” และเป็นการยกสถานะทางภาษาท้องถิ่นให้มีบทบาทและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

นอกเหนือจากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษามลายูถิ่นแล้ว คณะวิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาอักษรยาวีอย่างจริงจัง เพื่อจะหาแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาอักษรยาวีให้ดำรงอยู่ในพื้นที่ได้อย่างยาวนาน เนื่องจากภาษามลายูอักษรยาวี⁴ เป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นการแสดงถึงความรู้มรดกทางอารยธรรมที่ตกทอดมาแต่อดีตจวบจนถึงปัจจุบัน และการดำรงอยู่ของอักษรยาวีนี้เองที่ทำให้พื้นที่ปลายด้ามขวานของไทยมีความแตกต่างไปจากประเทศอื่นๆ ในโลกมลายู โดยเฉพาะในแถบบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความโดดเด่นของยาวีในพื้นที่นี้ ทำให้ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่อดีตถึงความเป็นตักศิลาในการศึกษาและเผยแพร่ศาสนาอิสลามรวมทั้งการถ่ายทอดอักษรยาวีแก่ชาวมุสลิมในแถบเอเชียอาคเนย์ โดยองค์ความรู้จำนวนมากนับแต่อดีตถูกบันทึกไว้ในอักษรยาวีโบราณ (อักษรยาวีแบบเก่าหรือแบบคลาสสิก) ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่ประกอบด้วยเรื่องศาสนาโดยตรง แต่ยังมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ

³ โครงการวิจัยปฏิบัติการเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ: กรณีศึกษาการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (มลายูถิ่น – ภาษาไทย) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้” (ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี ม.มหิดล (ในเบื้องต้น), UNICEF และ สกว.)

⁴ อักษรยาวี เป็นอักษรที่ใช้เขียนภาษามลายูโดยได้ดัดแปลงจากอักษรอาหรับ (อารบิก) ซึ่งในอักษรยาวีเองมีการเขียนได้หลายรูปแบบ เช่น อักษรยาวีคลาสสิก อักษรยาวีชะบาร์ อักษรยาวีเดวัน เป็นต้น

ประวัติศาสตร์, วัฒนธรรม, ประเพณี, การแพทย์/การรักษาพยาบาล และด้านหลักภาษา รวมทั้งข้อมูลอื่นอีก เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ข้อมูลโดยส่วนใหญ่สูญหาย หรือได้ถูกโยกย้ายไปยังประเทศใกล้เคียง และยังมีบางส่วนที่อยู่ในพื้นที่แต่ยังไม่ได้มีการศึกษาหรือวิเคราะห์และถ่ายทอดสู่สาธารณชน ทั้งนี้เนื่องมาจากการถ่ายทอดจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ขั้นสูงในด้านอักษรยารวิโบราณ จำเป็นต้องผ่านการตีความและอาศัยความรู้ด้านประวัติศาสตร์และศาสนาผนวกกับความรู้รอบตัว จึงจะสามารถถอดความหมายและองค์ความรู้ที่อยู่ในอักษรได้ (ไม่ใช่เพียงการแปลจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งเท่านั้น) ซึ่งผู้ที่มีความสามารถในการตีความองค์ความรู้เหล่านั้น ค่อยๆ สูญหายไปตามกาลเวลา ส่วนปราชญ์ยารวิที่ยังคงมีชีวิตอยู่ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสืบหาว่าอยู่ที่ใด ก่อนที่กาลเวลาจะกลืนกินความทรงจำของท่านเหล่านั้นไป

การศึกษาเกี่ยวกับภาษามลายูอักษรยารวิไม่ได้จำกัดอยู่เพียงข้อมูลของภูมิปัญญาในอดีตเท่านั้น การดำเนินการพัฒนาเกี่ยวกับอักษรยารวิในโลกปัจจุบันมีความสำคัญและเร่งด่วนไม่แพ้กัน เนื่องจากคนในพื้นที่ทุกคนมีความต้องการ(อนุรักษ์)อักษรยารวิสูงมากเนื่องจากเกี่ยวข้องกับศาสนา ทุกครอบครัวส่งบุตรหลานเรียนโรงเรียนตาติกาควบคู่กับเรียนในโรงเรียนประถมสายสามัญ สำหรับเด็กในระดับมัธยมศึกษาผู้ปกครองในปัจจุบันมีแนวโน้มให้ลูกเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนามากขึ้น ส่งผลให้โรงเรียนเอกชนเหล่านี้เพิ่มจำนวนมากขึ้น ไม่เพียงแต่ในแวดวงการศึกษาที่นิยมในอักษรยารวิ แต่ในสื่อมวลชนระดับท้องถิ่น เช่น หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา ใบปลิว หรือข่าวสารที่เป็นตัววิ่งด้านล่างโน้ตโทรทัศน์ต่างก็ใช้อักษรยารวิมากขึ้นเรื่อยๆ

อย่างไรก็ตามอักษรยารวิที่ใช้สื่อสารหรือใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในพื้นที่มีหลายระบบ เช่น ระบบยารวิแบบคลาสสิก ซึ่งมีหลายระบบย่อยลงไปอีก ระบบยารวิแบบเดวัน บาฮาซาร์ ดัน ปุสตากา เป็นต้น ซึ่งไม่ว่าจะระบบใดควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงจุดเด่นของแต่ละระบบ รวมทั้งความต้องการและปริมาณการเลือกใช้ระบบอักษรยารวิแต่ละรูปแบบในพื้นที่ทั้งในแวดวงการศึกษาและแวดวงสื่อมวลชนในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบการสอนอักษรยารวิหรือการใช้อักษรยารวิในระบบโรงเรียนอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

การศึกษาและการพัฒนาระบบการจัดการรวมถึงระบบการเรียนการสอนภาษาต่างๆ ในพื้นที่ รวมถึงการศึกษาระบบการจัดการเกี่ยวกับอักษรยารวิ มีเป้าหมายสำคัญคือการคำนึงถึงความสุขในการศึกษาของเยาวชนในพื้นที่ ไม่ให้มีภาระหนักเกินไปหรือไม่ให้เด็กได้รับผลกระทบจากความทับซ้อนทางภาษาในการเรียนการสอนที่จะเกิดขึ้นในระยะเวลายาวนานเกินไป โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งมีความหลากหลายด้านภาษาและตัวอักษร หากไม่ได้มีการจัดการอย่างเหมาะสมทั้งในด้านการศึกษาและแวดวงอื่นๆ อาจเกิดผลเสียในระยะยาวได้

จากงานวิจัยด้านภาษาผ่านวัฒนธรรมมลายูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประสบผลสำเร็จส่วนหนึ่งในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยเฉพาะด้านการออกแบบการจัดการภาษามลายูถิ่นที่อยู่ในแวดวงการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามสำหรับภาษามลายูอักษรยารวิ รวมทั้งการนำเนื้อหาด้าน “วัฒนธรรม” ไปพัฒนาเพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในภาพรวมของพื้นที่ชายแดนใต้นั้นยังต้องการการดูแล วาง

แนวทางรวมทั้งหารูปแบบที่เหมาะสมเพื่อการแก้ไขปัญหาสำคัญในพื้นที่ทั้งการศึกษา การยอมรับอัตลักษณ์ การคลี่คลายความขัดแย้ง และการส่งเสริมเศรษฐกิจที่เติบโตได้ด้วยแนวคิดวิถีวัฒนธรรมชุมชน

นอกเหนือจากนี้แล้ว คณะวิจัยซึ่งทำงานด้านภาษาและวัฒนธรรมซึ่งเป็นบุคลากรวิจัยของ สกว. ทำหน้าที่บริการให้ข้อมูลด้านภาษาแก่คนทั่วไปในพื้นที่ซึ่งเป็นที่ซึ่งเป็นที่คณะวิจัยประเด็นภาษาพึงกระทำเป็นอย่างยิ่ง (มีคนที่ไปและนักวิชาการโทรศัพท์มาถามความหมายของคำมลายูถิ่นหรือเป็นคำที่ถูกลืมเลือนไปในพื้นที่) ทั้งนี้ยังทำให้คณะเล็งเห็นความสำคัญในการมีคณะทำงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องภาษาท้องถิ่น นอกเหนือไปจาก การดำเนินงานวิจัย โดยรวบรวมผู้รู้ปราชญ์ด้านภาษาท้องถิ่นให้รวมตัวกันเพื่อบริการข้อมูลแก่คนทั่วไป โดยใช้ ความรู้จากการทำงานวิจัยที่ตนเองมีอยู่เพื่อสร้างประโยชน์เพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่งให้แก่คนในพื้นที่

1.2 โจทย์การทำงาน

1) แนวทางการพัฒนาภาษา (ภาษามลายูถิ่น, ภาษามลายูอักษรยาวี)และวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่ ชายแดนใต้ให้เกิดประโยชน์ โดยนักวิจัยที่อยู่ในท้องถิ่นควรเป็นอย่างไร

2) การสร้างและติดตามหนุนเสริม ดูแล โครงการย่อยที่อยู่ภายใต้การดูแลของโครงการพัฒนาภาษา และฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ควรเป็นอย่างไร

3) การพัฒนาบุคลากรวิจัยให้มีทักษะการวิจัยและพัฒนาภาษา-วัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ด้วยตนเอง ควรมีแนวทางอย่างไร

4) การส่งเสริมให้มีคณะทำงานหรือหน่วยงานที่ให้ความรู้และดูแลเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม ท้องถิ่นในพื้นที่ ควรมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาษามลายูถิ่น ภาษามลายูอักษรยาวีและวัฒนธรรมของชาว ไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนใต้

2) เพื่อสร้างงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการ แก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้

3) เพื่อพัฒนาบุคลากรวิจัยให้มีทักษะการวิจัยและพัฒนาภาษา-วัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

4) เพื่อส่งเสริมให้มีหน่วยงานหรือศูนย์ข้อมูลทางด้านภาษามลายูถิ่นและวัฒนธรรมมลายูในพื้นที่

1.4 แนวทางในการดำเนินงาน

- 1) ติดตาม หนุนเสริมและเผยแพร่โครงการวิจัยที่มีอยู่เดิม
- 2) ศึกษาพื้นที่และพัฒนาโครงการวิจัยประเด็นภาษาและวัฒนธรรม จำนวน 5 โครงการ
- 3) สร้างและพัฒนาศักยภาพคณะปฏิบัติงานวิจัยประเด็นภาษาในพื้นที่ภาคใต้
- 4) เวทีรายงานผลการดำเนินงาน และนำเสนอโครงการวิจัย
- 5) รวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยประเด็นภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคใต้
- 6) สร้างและขยายเครือข่ายการทำงานสู่องค์กรอื่นๆ

1.5 เป้าหมายในการทำงาน

- 1) สร้างงานวิจัย นักวิจัย และบุคลากรผู้สนับสนุนงานวิจัยประเด็นภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดนใต้
- 2) สร้างและเผยแพร่แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาภาษาและวัฒนธรรมให้สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนได้
- 3) สร้างฐานข้อมูลทางด้านภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดนใต้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) สามารถรักษาความเป็นอัตลักษณ์ทางด้านภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- (2) ได้องค์ความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่
- (3) ได้บุคลากรวิจัยเพื่อสืบทอดแนวทางการวิจัยด้านภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่
- (4) ได้แนวทางการนำภาษามลายูอักษรยาวีสู่ชุมชนและโรงเรียนทดลองของโครงการทวิภาษา
- (5) สามารถทำให้คนในพื้นที่เห็นถึงคุณค่าของภาษามลายูถิ่นและเห็นแนวทางการใช้ประโยชน์จากภาษาและวัฒนธรรม

1.7 ชุมชน / พื้นที่เป้าหมาย

เจ้าของภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล

1.8 ระยะเวลาดำเนินการ:

ระยะเวลา 12 เดือน (1 เมษายน 2554 – มีนาคม 2555)

1.9 คณะผู้ประสานงานโครงการวิจัย

1. ผู้ประสานงาน	ศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์
(ผู้ช่วยผู้ประสานงาน: น.ส.มรินต้า บุรรุ่งโรจน์)
2. ผู้ประสานงานในพื้นที่	นายสาเหะอับดุลเลาะ อัลยุฟรี
นายแวญโซะ สามะอาลี
3. ผู้ช่วยผู้ประสานงานในพื้นที่	นายศอลาฮุดดีน สมาอูน
4. ทีมพี่เลี้ยงทีมวิจัย	นายอัศศิริดิกร์ มะนอ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิ	รองศาสตราจารย์ ตลมนรรัตน์ บากา
6. ฝ่ายธุรการ/การเงิน	นางสาวรอฮานี นิสะนิ

ส่วนที่ 2

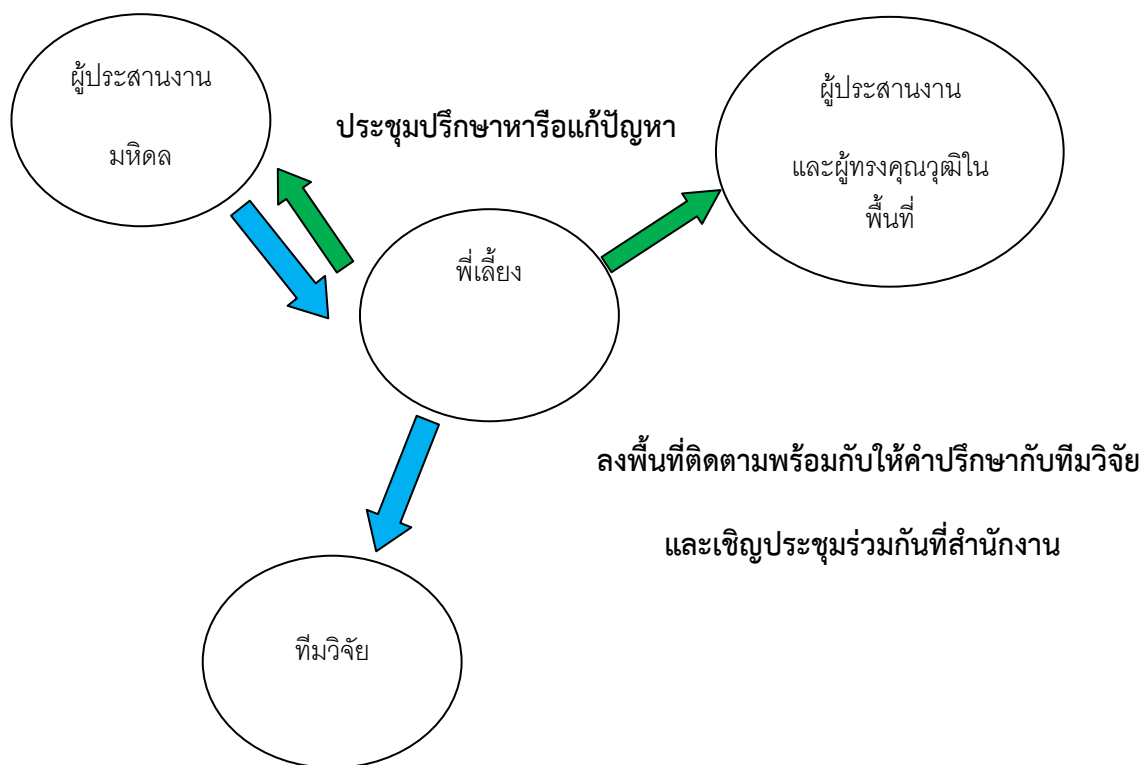
กระบวนการดำเนินงานโครงการ

2.1 ภาพรวมของการดำเนินงานวิจัยในพื้นที่ชายแดนใต้

การดำเนินงานของชุดโครงการประสานงาน ภายใต้ โครงการพัฒนาภาษาและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้ ระยะที่ 3 ปี 2554 มีภารกิจ สำคัญ 6 ประการ หลักๆได้แก่ (1).ศึกษาข้อมูลด้านภาษาวรรณกรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่น (2).ส่งเสริมการวิจัย (3).บุคลากรวิจัย (4).เผยแพร่ข้อมูลทางด้านภาษามลายู ปาตานีและวัฒนธรรมมลายูปาตานี 5.จัดตั้งคณะกรรมการด้านภาษาและวัฒนธรรมมลายูถิ่นปาตานี 6.เครือข่ายภาคี การทำงานในภาพรวมของโครงการชุดประสานงานในปัจจุบัน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลด้านภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งมีการจัดบันทึกด้วยภาษามลายูถิ่นปาตานีและภาษามลายูกลางด้วยอักษรโรมัน ในกระบวนการนี้เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการทำวิจัย ซึ่งเป็นขั้นแรกของการสร้างความเข้าใจที่จะผลักดันให้เกิดโครงการ โดยมีบุคลากรวิจัยส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการในพื้นที่ มีการทำงานที่เป็นวิชาการมากขึ้น แต่ในวิชาการนั้นก็ยังมีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการดำเนินงานวิจัยงานวิจัย มีการทำงานที่เป็นเครือข่ายองค์ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และนอกพื้นที่ รวมทั้งการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรือข้อมูลที่ได้จากวิจัย ซึ่งนับว่าเป็นผลที่สามารถปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง เช่น โครงการอาหารพื้นบ้านจังหวัดนราธิวาส มีการจัดหลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียน และ มีการจัดทำหลักสูตรอบรมภาษามลายูปาตานีให้กับนักปกครอง(ปลัดอำเภอในจังหวัดยะลาและนราธิวาส) และมีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านภาษาและวัฒนธรรมเป็นชุดทำงานผลัดดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับผลงานวิจัยให้ไปใช้ในพื้นที่หรือนำไปต่อยอดดำเนินงานวิจัย เช่นโครงการวิจัยศึกษาชื่อหมู่บ้านภาษามลายูปาตานีในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ซึ่งถือว่าเป็นโครงการตัวอย่าง ที่มีการดำเนินงานวิจัยภายใต้ โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติ ชื่อบ้าน นามเมือง ในการผลักดันให้มีเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านให้ถูกต้องตามภาษาและประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน โดยใช้เครือข่ายในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินงานวิจัย ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิเอเชีย

2.2 ส่งเสริมการวิจัยให้เกิดโครงการที่จะเอื้อประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายของโครงการ

โครงการพัฒนาภาษาและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้เป็นโครงการที่ต่อเนื่องจากระยะที่ 2 โดยดำเนินงานสนับสนุนให้คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีนักวิชาการในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินงานวิจัยและชาวบ้านมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การดำเนินงานในระยะที่ 3 นี้ มีการศึกษาวิจัยในรูปแบบที่เป็นภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นรวมกัน ในการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล ทางศูนย์ประสานงานได้ผลักดันโครงการให้เกิดประเด็นการทำงานวิจัย13โครงการ ซึ่งมีโครงการที่ได้รับการอนุมัติ มีแนวทางและรายละเอียดในการดำเนินงาน ในรูปแบบการติดตามและหนุนเสริมโครงการที่อยู่ในการดูแลภายใต้โครงการชุดประสานงาน ดังนี้

2.2.1) ติดตาม หนุนเสริมและเผยแพร่โครงการวิจัยที่มีอยู่เดิม จำนวน 8 โครงการ ดังนี้

ลำดับ	โครงการที่ต้องติดตาม หนุนเสริม และเผยแพร่โครงการ	สถานภาพ	พื้นที่
1	โครงการศึกษาและรวบรวมปาดงและปราชญ์ปาดงมลายูถิ่นปาดานี้ ในจังหวัดปัตตานี	ปิดโครงการ	ปัตตานี
2	โครงการวิจัย “ศึกษาและรวบรวมอาหารและขนมพื้นบ้านในวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส”	ปิดโครงการ	นราธิวาส
3	โครงการวิจัย อนุรักษ์ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็ก ของชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูจังหวัดสตูล	ปิดโครงการ	สตูล
4	โครงการวิจัยรวบรวมเพลงพื้นบ้านมลายูถิ่นในอำเภอยี่งอจังหวัดนราธิวาส	ดำเนินการปิดโครงการ	นราธิวาส
5	โครงการศึกษาเชื้อสกุลของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส	ดำเนินการปิดโครงการ	นราธิวาส
6	โครงการรวบรวมวรรณกรรมมุขปาฐะในตำบลท่ามะลิจังหวัดสตูล	ดำเนินการปิดโครงการ	สตูล

7	โครงการคดิชนวิทยาของมลายูมุสลิมจังหวัดปัตตานี : ศึกษาผ่าน สุภาชิตและสำนวนสอนสั่ง	ดำเนินการปิด โครงการ	ปัตตานี
8	โครงการวิจัย “ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นปาตานีในกิตาบายาวี”	ดำเนินการปิด โครงการ	ปัตตานี

2.2.2) ศึกษาพื้นที่และพัฒนาโครงการวิจัยประเด็นภาษาและวัฒนธรรม จำนวน 5 โครงการ และดำเนินการติดตามหนุนเสริมกระทั่งปิดโครงการ

ลำดับ	โครงการวิจัย (ค้นหาคัดเลือกนักวิจัยและพัฒนาโจทย์)	พื้นที่
1	โครงการวิจัย มนตราความมั่งคั่งของภาษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีมุสลิมศึกษาผ่าน วิธีการรักษาโรคของโตะบอมอ (หมอฟันบ้าน) เมืองรามัน จังหวัดยะลา	ยะลา
2	โครงการวิจัย “อนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาไทยโบราณ ตากใบในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และรัฐกลันตัน รัฐตรังกานู ประเทศมาเลเซีย” ตอนที่ 1 ศึกษาการ กระจายของชุมชนที่ใช้ภาษาไทยถิ่นตากใบ “โลกหลาณสู่ฟ่านไปโหยไหญ่ม้ง”	นราธิวาส
3	โครงการวิจัย “การบูรณาการแบบเรียนภาษาอังกฤษ กับเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และ อัตลักษณ์ ของชุมชนมุสลิมในท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคม อาเซียน: กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี”	ปัตตานี
4	โครงการจัดตั้งคณะกรรมการภาษามลายูถิ่นในพื้นที่ชายแดนใต้	ปัตตานี
5	โครงการสร้างปฏิทินวัฒนธรรมประเพณีมลายูท้องถิ่นและพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติ ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในพื้นที่ชายแดนใต้	นราธิวาส

2.2.3) สร้างและพัฒนาศักยภาพคณะปฏิบัติงานวิจัยประเด็นภาษาในพื้นที่ภาคใต้

(1) ฝึกอบรมความรู้ทางวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม และกระบวนการวิจัย โดยมีเนื้อหา
ดังต่อไปนี้

- ให้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ทางภาษาและแนวทางการฟื้นฟูภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย (กลุ่มภาษาใกล้เคียง กลุ่มภาษาชนเผ่าเร่ร่อน และกลุ่มภาษาชายแดน) (จำนวน 1 ครั้ง)

- **อบรมการใช้ระบบตัวเขียน และการจัดทำสื่อเพื่อบันทึกข้อมูล**ในรูปแบบหนังสือเล่มยักษ์และเล่มเล็ก (จำนวน 2 ครั้ง)
- **พัฒนาทักษะการเขียนงานวิจัยและเรียนรู้การบริหารจัดการโครงการวิจัย** เช่น การเขียนข้อเสนอโครงการ การบันทึกกิจกรรม การเขียนรายงาน การสรุปบันทึกการประชุม รวมทั้งการวางแผนปฏิบัติงาน การเงินและบัญชี การเขียนบันทึก-รายงาน (จำนวน 2 ครั้ง)

(2) สนับสนุนนักวิจัย และบุคลากรสนับสนุนงานวิจัยเข้าร่วมการอบรมจากภายนอก เช่น งานเครือข่ายความรู้ของ สกว., อบรมการจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อสืบค้นภายใน, แนวทางการเก็บรักษาพืชพันธุ์ไม้ท้องถิ่นพร้อมกับการบันทึกชื่อท้องถิ่นและเกร็ดความรู้ เป็นต้น

(3) การประชุมเพื่อรายงานและถ่ายทอดการดำเนินงานวิจัย และการประชุมเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ โดยมีคณะผู้ประสานงานโครงการ, ที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงเข้าร่วมประชุมอย่างต่อเนื่อง

2.2.4) เวทีรายงานผลการดำเนินงาน และนำเสนอโครงการวิจัย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นประเด็นภาษาในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ (ทั้งกลุ่มวิจัยเดิม และกลุ่มวิจัยใหม่) โดย **จัดเวทีสรุปการทำงานของโครงการวิจัยเดิม** : เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์และผลการทำงาน เพื่อให้เป็นแนวทางการทำงานให้กับคณะนักวิจัยรุ่นใหม่ พร้อมกับ **จัดเวทีนำเสนอโครงการวิจัยใหม่**: เพื่อให้ให้นักวิจัยใหม่ได้รับคำแนะนำและข้อมูลจากที่ปรึกษาและนักวิจัยรุ่นพี่

2.2.5) รวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยประเด็นภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคใต้ ในประเด็นต่างๆ เช่น ด้านบุคลากรวิจัย : จำนวน พื้นที่ ความเชี่ยวชาญ และความมอกงามของบุคลากรในด้านวิจัย, ด้านโครงการวิจัย : จำนวนโครงการวิจัย จำแนกตามพื้นที่ ประเด็น, ด้านผลงานวิจัย : จำนวนผลงานวิจัยที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ และการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อยอด, ข้อมูลด้านงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาและอักษรในพื้นที่ : รวบรวมงานวิจัยและรายชื่อนักวิจัยที่ทำงานด้านภาษามลายูถิ่น, อักษรยาวี, การจัดการภาษา และการศึกษาวัฒนธรรมในพื้นที่ (นอกเหนือจากงานประเด็นภาษาที่คณะวิจัยดูแลและจัดทำอยู่)

2.2.6) สร้างและขยายเครือข่ายการทำงานสู่องค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษา วัฒนธรรม การศึกษา และการพัฒนาแก้ไขปัญหาในพื้นที่ชายแดนใต้ เช่น **ประชาชนและชุมชน, องค์กรศาสนา, สถาบันการศึกษาในพื้นที่, ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.), เครือข่าย สกว. ในพื้นที่ภาคใต้ และ สำนักงานวัฒนธรรมประจำจังหวัด และหน่วยงานอื่น** เป็นต้น

2.3 การประสานงานภายในและภายนอกชุดประสานงานโครงการและสนับสนุนให้เกิดโครงการวิจัยในรูปแบบเชิงวิชาการ

การดำเนินงานและกระบวนการประสานงานเพื่อให้เกิดการสนับสนุนงานวิจัยและสามารถพัฒนาโจทย์จนสามารถขึ้นโครงการวิจัยที่เป็นงานเชิงวิชาการ สามารถแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน คือการประสานงานในชุดโครงการและการประสานงานภายนอกชุดโครงการดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 การประสานงานภายในชุดโครงการ

การประสานงานภายในชุดโครงการนี้เป็นการประสานงานระหว่างโครงการต่างๆที่อยู่ภายใต้การดูแลของโครงการประสานงาน รวมถึงการประสานงานระหว่างทีมงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่และส่วนกลางและการเข้าอบรมของทีมงานในเวทีต่างและเข้าร่วมกับองค์กรภายนอกในเวทีต่าง ทั้งนี้เพื่อพัฒนาศักยภาพและแลกเปลี่ยนการทำงาน ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1.1 การประชุมประจำเดือนของทีมงานใต้และประชุมสรุปงานระหว่างทีมมหิดลและทีมงานใต้ และอีกทั้งมีการประชุมเฉพาะกิจปรึกษาหารือระหว่างผู้ประสานงานในพื้นที่กับทีมงานปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการสรุปและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในแต่ละเดือน และร่วมกัน วางแผนการดำเนินงานสำหรับเดือนไป โดยการนำเสนอผลการติดตามมาแลกเปลี่ยนเห็น

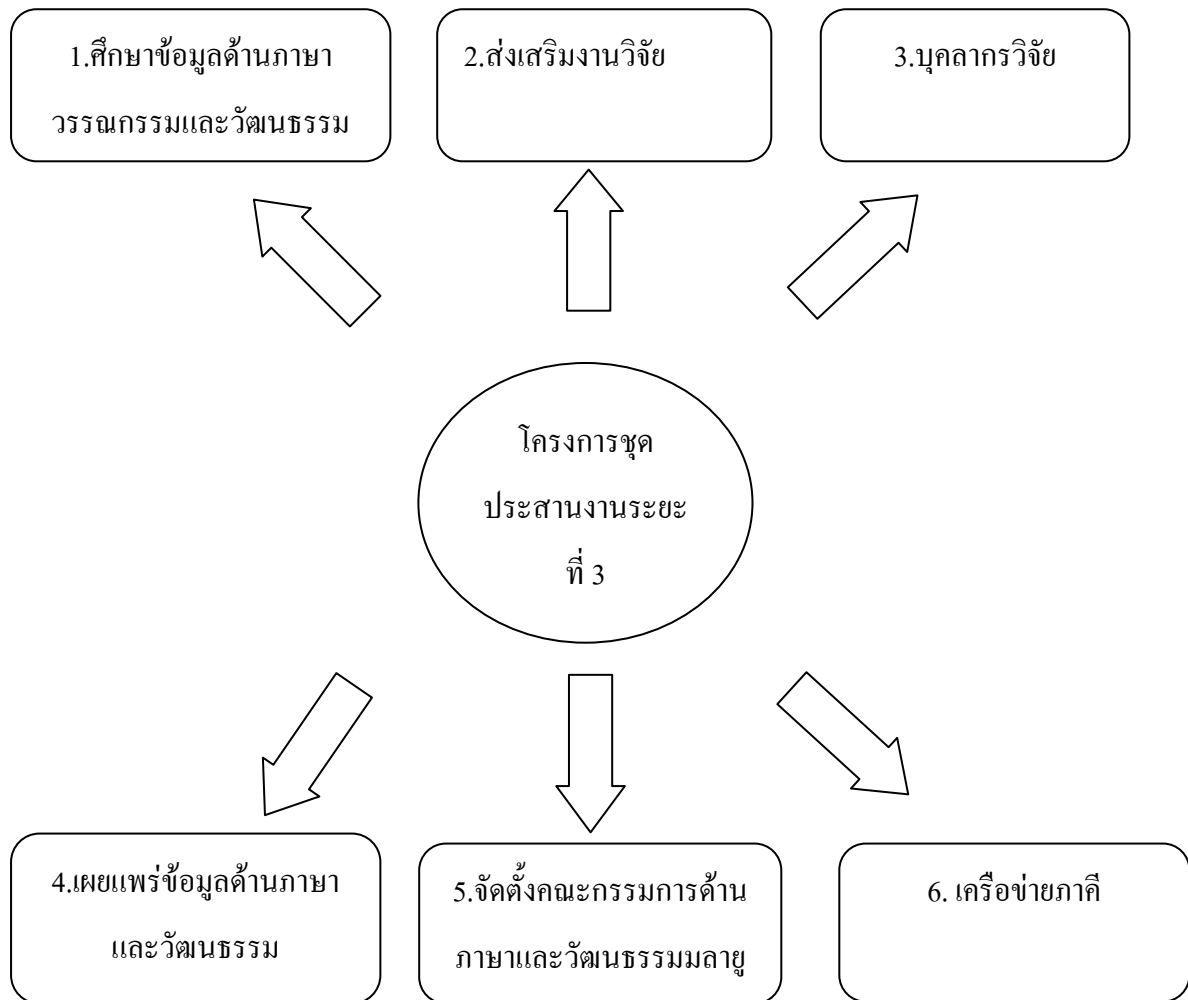
2.3.1.2 การพัฒนาศักยภาพของคณะทำงานในพื้นที่ โดยใช้กระบวนการทำงานส่วนร่วมระหว่างคณะผู้ประสานงานในพื้นที่กับทีมงานปฏิบัติการลงพื้นที่ในส่วนผู้ของผู้ประสานงานมหิดลมีการทำงานแบบติดตามกับผู้ประสานงานในพื้นที่กับทีมงานปฏิบัติ อีกทั้งยังมีผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยในเรื่องงานวิชาการเพิ่มเติมให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ข้อมูลจากการวิจัยมีความสมบูรณ์ รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จนสามารถผลักดันโครงการให้เป็นวิชาการ ซึ่งนับว่าเกิดผลและสามารถขยับงานต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้ ผู้ประสานงาน(ศ.ดร. สุวิไล เปรมศรีรัตน์ อ.สาเหะอับดุลเลาะ อัลยุฟรี และอ.แวยูโซะ สามะอาลี)มีการทำงานดังกล่าวนั้นคือการผลักดันดูแลติดตามรวมทั้งการแก้ปัญหาที่ประสบจากการทำงาน เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการจนบรรลุวัตถุประสงค์และตามเป้าหมายที่วางไว้

ส่วนที่ 3

ผลจากการดำเนินงาน

3.1 ภาพรวมของการติดตามหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัยในพื้นที่ชายแดนใต้

การดำเนินงานของชุดโครงการประสานงาน ภายใต้ โครงการพัฒนาภาษาและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้ ระยะที่ 3 ปี 2554 มี ภารกิจ สำคัญ 6 ประการ หลักๆได้แก่ (1).ศึกษาข้อมูลด้านภาษา วรรณกรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่น (2).ส่งเสริมการวิจัย (3).บุคลากรวิจัย (4).เผยแพร่ข้อมูลทางด้านภาษามลายู ปาตานีและวัฒนธรรมมลายูปาตานี 5.จัดตั้งคณะกรรมการด้านภาษาและวัฒนธรรมมลายูถิ่นปาตานี 6. เครือข่ายภาคี ตามหลักการทำงาน ดังรูปข้างล่างนี้

วงจรการทำงานในภาพรวม

จากสรุปแผนผังภารกิจดังกล่าว เป็นการอธิบายการทำงานในภาพรวมของโครงการชุดประสานงานในปัจจุบัน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลด้านภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งมีการจัดบันทึกด้วยภาษามลายูถิ่นปาตานีและภาษามลายูด้วยอักษรโรมัน ในกระบวนการนี้เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการทำวิจัย ซึ่งเป็นขั้นแรกของการสร้างความเข้าใจที่จะผลักดันให้เกิดโครงการ โดยมีบุคลากรวิจัยส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการในพื้นที่ มีการทำงานที่เป็นวิชาการมากขึ้น แต่ในวิชาการนั้นก็ยังมีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการดำเนินงานวิจัย มีการทำงานที่เป็นเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และนอกพื้นที่ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ซึ่งในคณะกรรมการชุดนี้มีบุคลากรมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาษาและวัฒนธรรม อย่างเช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี และบุคลากรที่มาจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ชมรมตาดีกาในจังหวัดปัตตานี ครูสอนภาษามลายูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา เป็นต้น

ในส่วนงานเผยแพร่ผลงานวิจัยหรือข้อมูลที่ได้จากวิจัย ที่มีการใช้จริง ซึ่งนับว่าเป็นผลที่สามารถปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง เช่น โครงการอาหารพื้นบ้านจังหวัดนราธิวาส มีการจัดหลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียน และ มีการจัดทำหลักสูตรอบรมภาษามลายูปาตานีให้กับนักปกครอง(ปลัดอำเภอในจังหวัดยะลาและนราธิวาส) และจัดตั้งคณะกรรมการด้านภาษาและวัฒนธรรมเป็นชุดทำงานผลักดันงานที่เกี่ยวข้องกับผลงานวิจัยให้ไปใช้ในพื้นที่หรือนำไปต่อยอดดำเนินงานวิจัย เช่นโครงการวิจัยศึกษาชื่อหมู่บ้านภาษามลายูปาตานีในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ซึ่งถือว่าเป็นโครงการตัวอย่าง ที่มีการดำเนินงานวิจัยภายใต้โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติ ชื่อบ้าน นามเมือง ในการผลักดันให้มีเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านให้ถูกต้องตามภาษาและประวัติความเป็นมา เป็นต้น

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด

กิจกรรม(ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามแผน)	ผลการดำเนินงาน(ผล ปฏิบัติจริง)	หมายเหตุ
1.ติดตามโครงการเดิม จำนวน 4คือ 1.โครงการศึกษาและ รวบรวม'ปาดงและ ปราชญ์'ปาดงมลายูถิ่น ปาตานีในจังหวัดปาตานี 2.โครงการศึกษา สถานการณ์ผู้รู้และภูมิ ปัญญาด้านอาหารและ ขนมพื้นบ้านของชาวไทย มุสลิมในจังหวัด	ภายในไตรมาสที่ 2 ภายในไตรมาสที่ 2	ปิดโครงการ ปิดโครงการ	ล่าช้า ล่าช้า

กิจกรรม(ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามแผน)	ผลการดำเนินงาน(ผล ปฏิบัติจริง)	หมายเหตุ
<p>นราธิวาส”</p> <p>3.โครงการอนุรักษ์ ประเพณีการขับร้องใน พิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กของ ชุมชนมุสลิมเชื้อสาย มลายูจังหวัดสตูล</p> <p>4.โครงการรวบรวมเพลง พื้นบ้านมลายูถิ่นใน อำเภอเมือง จังหวัด นราธิวาส</p>	<p>ภายในไตรมาสที่ 2</p>	<p>ปิดโครงการ</p>	<p>ล่าช้า</p>
<p>2.การศึกษาพื้นที่ชุมชน</p> <p>2.1 ศึกษาพื้นที่ประเมิน ความเป็นไปได้ในการ พัฒนาโจทย์งานวิจัย จำนวน 5โครงการ</p>	<p>ภายในไตรมาสที่2</p>	<p>ศึกษาพื้นที่และพัฒนา โจทย์ได้ 5 แต่เสนอ โครงการและได้รับอนุมัติ เพียง 3 โครงการ</p>	<p>ตามเป้า</p>
<p>2.2 ศึกษาพื้นที่ที่เข้า ร่วมโครงการ</p>	<p>ภายในไตรมาสที่ 3</p>	<p>ปัจจุบันศึกษาพื้นที่ทั้ง 4 จังหวัด</p>	<p>ตามเป้า</p>
<p>3.พัฒนาโจทย์ ขึ้นโครงการใหม่ (ชุดที่1 จำนวน 2 โครงการ)</p> <p>1.โครงการวิจัย มน ตราความงดงามของ ภาษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีมุสลิมศึกษาผ่าน วิธีการรักษาโรคของโต๊ะ บอมอ (หมอพื้นบ้าน) เมืองรามัน จังหวัดยะลา</p> <p>2.โครงการวิจัย “เพื่อการ จัดตั้งราษฎรบัณฑิตด้าน</p>	<p>ไตรมาส ที่ 1</p>	<p>ไตรมาสที่3</p>	<p>ตามเป้า</p>

กิจกรรม(ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามแผน)	ผลการดำเนินงาน(ผล ปฏิบัติจริง)	หมายเหตุ
เอกชนสอนศาสนา อิสลาม จังหวัดยะลา”			
4.ติดตามโครงการวิจัย (ที่ได้รับการอนุมัติ)	ไตรมาสที่2 จำนวน 3 โครงการ	มีการติดตามตลอดไตร มาส	ตามเป้า
5.สร้างและพัฒนา ศักยภาพทีมงาน 5.1ฝึกอบรมความรู้ ทางด้านวิชาการด้าน ภาษาและวัฒนธรรมและ กระบวนการวิจัย	ไตรมาสที่ 1		ตามเป้า
5.1.1 .ให้ความรู้เกี่ยวกับ สถานการณ์ด้านภาษา และแนวทางการฟื้นฟู ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ ต่างๆในประเทศไทย	ไตรมาสที่1		ตามเป้า
5.1.2 อบรมการใช้ ระบบตัวเขียนและการจัด สื่อเพื่อบันทึกข้อมูลใน รูปแบบหนังสือเล่มยักษ์ เล่มยักษ์และเล่มเล็ก	ไตรมาสที่2		ตามเป้า
5.1.3 พัฒนาทักษะการ เขียนรายงานวิจัยและ เรียนรู้การบริหารงาน โครงการวิจัย	ไตรมาสที่1		ตามเป้า

กิจกรรม(ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามแผน)	ผลการดำเนินงาน(ผล ปฏิบัติจริง)	หมายเหตุ
5.2 สนับสนุนนักวิจัย และบุคลากรเข้าร่วม การอบรมจากภายนอก 5.2.1 อบรมเครือข่าย ความรู้(สกว.)	ไตรมาสที่1		ตามเป้า
5.2.2 พัฒนาศักยภาพ นักวิจัย			
5.3 การประชุมรายงาน การวิจัยแลกเปลี่ยนและ ถ่ายทอดข้อมูลระหว่างผู้ ประสานงานมหิตลและ ผู้ประสานงานในพื้นที่ 5.3.1 การประชุม ประจำเดือน เพื่อ แลกเปลี่ยนการทำงาน และความคิดเห็นของแต่ละ หน่วยปฏิบัติงานเป็น ประจำ	ไตรมาสที่ 1,2		ตามเป้า
5.3.2 การประชุม พบปะเพื่อแลกเปลี่ยน ประสบการณ์(RC)สรูป งานและวิเคราะห์ การ ทำงานระหว่างประเด็น ภาษาในพื้นที่ในพื้นที่			

กิจกรรม(ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามแผน)	ผลการดำเนินงาน(ผล ปฏิบัติจริง)	หมายเหตุ
5.3.3 การประชุม ร่วมกับมหิตลทุกทุกครั้งที่ ที่มีการลงพื้นที่(ทั้งใน โครงการประเด็นภาษา และทวิภาษา	ไตรมาสที่ 1,2		ตามเป้า
6.เวทีรายงานผลการ ดำเนินงานและนำเสนอ โครงการ	ไตรมาสที่ 2		ตามเป้า
7.การดำเนินงาน เกี่ยวกับระบบฐานข้อมูล			
8.สรุปผลงานและ วิเคราะห์การดำเนินงาน ของทุกโครงการเพื่อ วางแผนงานในอนาคต	ไตรมาสที่ 3,4		
9.การเขียนรายงาน	ไตรมาสที่2		ตามเป้า

สรุปตาราง : จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าการปฏิบัติงานตามแผนงานที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่ ได้ดำเนินงานตามไตรมาสที่กำหนดไว้ในแผนงาน ทั้งนี้ก็มีส่วนที่ล่าช้าไม่สามารถที่ดำเนินงาน เช่น 1.โครงการวิจัย มนตราความงดงามของภาษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีมุสลิมศึกษาผ่านวิธีการรักษาโรคของโตะบอมอ (หมอพื้นบ้าน) เมืองรามัน จังหวัดยะลา 2. โครงการวิจัย “อนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาไทยโบราณ ตากใบในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และรัฐกลันตัน รัฐตรังกานู ประเทศมาเลเซีย” ตอนที่ 1 ศึกษาการกระจายของชุมชนที่ใช้ภาษาไทยถิ่นตากใบ “*โลกหลานสู่ฟ่านไปโหยไหญ่มั่ง*” เนื่องจากว่า การวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยนั้น ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญมาตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวนี้ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อมูลที่เป็นวิชาการมากขึ้น

3.1.1 ส่งเสริมการวิจัยให้เกิดโครงการที่จะเอื้อประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายของโครงการ

โครงการพัฒนาภาษาและพื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้เป็นโครงการที่ต่อเนื่องจากระยะที่ 2 โดยดำเนินงานสนับสนุนให้คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีนักวิชาการในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินงานวิจัยและชาวบ้านมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การดำเนินงานในระยะที่ 3 นี้ มีการศึกษาวิจัยในรูปแบบที่เป็นภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นรวมกัน ในการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล ทางศูนย์ประสานงานโครงการฯ ได้กระตุ้นให้เกิดประเด็นการทำงานวิจัย 13 โครงการ ซึ่งมีโครงการที่ได้รับการอนุมัติ และยังไม่ได้รับการอนุมัติ ดังตารางสถานภาพโครงการต่อไปนี้

3.2 ผลการดำเนินงานติดตามและหนุนเสริมโครงการที่อยู่ภายใต้การดูแล สามารถแยกตามจังหวัดดังนี้

จังหวัดปัตตานี	สถานภาพโครงการ
1.โครงการศึกษาและรวบรวม'ปาตงและปราชญ์'ปาตงมลายูถิ่นปัตตานีในจังหวัดปัตตานี	สิ้นสุดโครงการ
2.โครงการวิจัยคติชนวิทยาของมลายูมุสลิมจังหวัดปัตตานี: ศึกษาผ่านสุภาชิตและสำนวนสอนสั่ง	ดำเนินการปิดโครงการ
3.โครงการวิจัย “เพื่อการจัดตั้งราษฎรบัณฑิตด้านภาษาและวัฒนธรรมมลายูถิ่นในพื้นที่ชายแดนใต้”	ดำเนินการปิดโครงการ
4.โครงการวิจัย “ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นปัตตานีในกิตาบายาวี”	ดำเนินการปิดโครงการ
จังหวัดนราธิวาส	สถานภาพโครงการ
1.โครงการศึกษาสถานการณ์ผู้รู้และภูมิปัญญาด้านอาหารและขนมพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส”	สิ้นสุดโครงการ(ปิดโครงการ)
2.โครงการรวบรวมเพลงพื้นบ้านมลายูถิ่นในอำเภอ ยี่งอ จังหวัดนราธิวาส	สิ้นสุดโครงการ(ปิดโครงการ)

3.โครงการปฏิทินวัฒนธรรมชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดนราธิวาส	ดำเนินการปิดโครงการ
4.โครงการวิจัยศึกษาวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส	ดำเนินการปิดโครงการ
5.โครงการวิจัย “อนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาไทยโบราณตากใบในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และรัฐกลันตัน รัฐตรังกานู ประเทศมาเลเซีย” ตอนที่ 1 ศึกษาการกระจายของชุมชนที่ใช้ภาษาไทยถิ่นตากใบ “โลกหลานสู่ฟ่านไปไทยไหญ่ม้ง”	อยู่ในช่วงรายงานงวดที่ 1
จังหวัดยะลา	สถานภาพโครงการ
1.โครงการวิจัย มนตราความงามของภาษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีมุสลิมศึกษาผ่านวิธีการรักษาโรคของโตะบอมอ (หมอพื้นบ้าน) เมืองรามัน จังหวัดยะลา	ดำเนินการปิดโครงการ
2.โครงการวิจัย “การบูรณาการแบบเรียนภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดยะลา”	ดำเนินการปิดโครงการ
จังหวัดสตูล	สถานภาพโครงการ
1.โครงการวิจัยศึกษาและรวบรวม วรรณกรรมมุขปาฐะมลายูถิ่นในพื้นที่เกาะตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล	ดำเนินการปิดโครงการ
2.โครงการอนุรักษ์ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กของชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูจังหวัดสตูล	สิ้นสุดโครงการ(ปิดโครงการ)
จำนวนโครงการทั้งหมด 13 โครงการ	

จากตารางดังกล่าว การติดตามและหนุนเสริมโครงการในระยะที่ 3 สามารถสรุปได้ดังนี้ โครงการที่สิ้นสุดแล้วมีจำนวน 4 โครงการ และโครงการที่ในช่วงการดำเนินการปิดโครงการ มีจำนวน 8 โครงการ และโครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานในงวดที่ 1 มีจำนวน 1 โครงการ การหนุนเสริมโครงการให้เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนใต้ นั้น ถือเป็นว่าเป็นงานหลักตามภารกิจที่กำหนดไว้ในหลักของการดำเนินงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ ในโครงการชุดประสานงานระยะที่ 3 มีการขยายไปสู่การหนุนเสริมและผลักดันให้เกิดโครงการวิจัย ที่เกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยที่ส่งเสริมให้เจ้าของภาษาเป็นผู้ดำเนินงานเอง ซึ่งนับว่าเป็นนิมิตรหมายที่ดีของการทำงานวิจัยในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่ทางศูนย์ประสานงานวิจัยท้องถิ่นประเด็นภาษาในพื้นที่พยายามผลักดันโครงการให้ความหลากหลายเหมือนกับพื้นที่

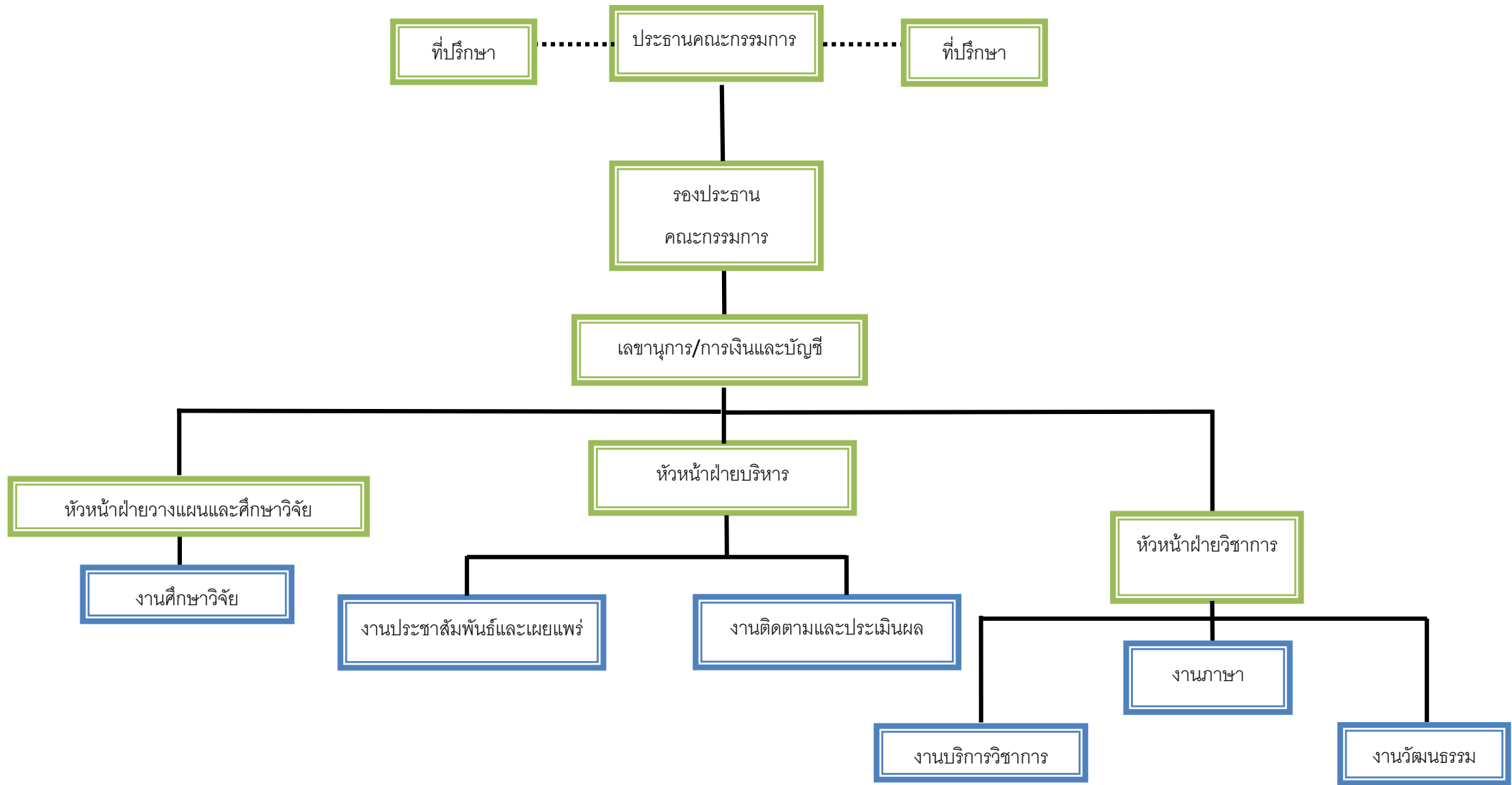
ตารางที่ 2 รายงานการดำเนินงานติดตามและหนุนเสริมโครงการที่อยู่ภายใต้การดูแล สามารถแยกตามจังหวัดดังนี้

จังหวัดปัตตานี	สถานภาพโครงการ
1.โครงการศึกษาและรวบรวม'ปาตงและปราชญ์ 'ปาตงมลายูถิ่นปัตตานีในจังหวัดปัตตานี	สิ้นสุดโครงการ
2.โครงการวิจัยคติชนวิทยาของมลายูมุสลิมจังหวัดปัตตานี: ศึกษาผ่านสุภาชิตและสำนวนสอนสั่ง	ดำเนินการปิดโครงการ
3.โครงการวิจัย “เพื่อการจัดตั้งราษฎรบัณฑิตด้านภาษาและวัฒนธรรมมลายูถิ่นในพื้นที่ชายแดนใต้”	ดำเนินการปิดโครงการ
4.โครงการวิจัย “ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นปัตตานีในกิตาบายาวี”	ดำเนินการปิดโครงการ
5.โครงการวิจัย “การบูรณาการแบบเรียนภาษาอังกฤษ กับเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิต และ อัตลักษณ์ ของชุมชนมุสลิมในท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี”	ดำเนินการปิดโครงการ

จังหวัดนราธิวาส	สถานภาพโครงการ
1.โครงการศึกษาสถานการณ์ผู้รู้และภูมิปัญญาด้านอาหารและขนมพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส”	สิ้นสุดโครงการ
2.โครงการรวบรวมเพลงพื้นบ้านมลายูถิ่นในอำเภอียะงอ จังหวัดนราธิวาส	สิ้นสุดโครงการ
3.โครงการปฏิทินวัฒนธรรมชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดนราธิวาส	ดำเนินการปิดโครงการ
4.โครงการวิจัยศึกษาวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส	ดำเนินการปิดโครงการ
5.โครงการวิจัย “อนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาไทยโบราณตกใบในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และรัฐกลันตัน รัฐตรังگانู ประเทศมาเลเซีย” ตอนที่ 1 ศึกษาการกระจายของชุมชนที่ใช้ภาษาไทยถิ่นตกใบ “โลกหลานสู่ฟ่านไปโหยไหญ่หมั่ง”	อยู่ในช่วงการรายงานงวดที่ 1
จังหวัดยะลา	สถานภาพโครงการ
1.โครงการวิจัย มนตราความงามของภาษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีมุสลิมศึกษาผ่านวิธีการรักษาโรคของโตะบอมอ (หมอพื้นบ้าน) เมืองรามัน จังหวัดยะลา	ดำเนินการปิดโครงการ
จังหวัดสตูล	สถานภาพโครงการ
1.โครงการวิจัยศึกษาและรวบรวม วรรณกรรมมุขปาฐะมลายูถิ่นในพื้นที่เกาะตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล	ดำเนินการปิดโครงการ
2.โครงการอนุรักษ์ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กของชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูจังหวัดสตูล	สิ้นสุดโครงการ(ปิดโครงการ)
จำนวนโครงการทั้งหมด 13 โครงการ	

คณะกรรมการราษฎรบัณฑิตด้านภาษาและวัฒนธรรมมายูถิ่นในพื้นที่ชายแดนใต้
ภายใต้ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย
มหาวิทยาลัยมหิดล

BADAN CENDIKIAWAN RAKYAT BIDANG BAHASA DAN BUDAYA
MELAYU PATANI (BACENDRA)
DI BAWAH PUSAT PENGAJIAN DAN PEMULIHAN BAHASA, BUDAYA DALAM
SUASANA KRISIS
INSTITUT PENYELIDIKAN BAHASA DAN BUDAYA ASIA
UNIVERSITI MAHIDOL

1.รายชื่อคณะกรรมการราษฎรบัณฑิตชุดสรรหามีทั้งหมด 38 คน

ชื่อสกุล	ตำแหน่ง
1.ดร.อาหะมัดกาแม แวมูซอ	ผู้จัดการโรงเรียนศาสนูปถัมภ์
2.นายแวมามู แวหะยี	คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี
3.ดร.นุมาน หะยีมะแซ	นักวิชาการอิสระ อาจารย์พิเศษ วิทยาลัยอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
4.อ.อิสมาแอ กาเต๊ะ	อาจารย์พิเศษวิทยาลัยอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
5.นายฮาเร๊ะ เจะโด	เจ้าหน้าที่งานบรรณารักษ์และงานแปลเอกสาร วิทยาลัยอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา เขตปัตตานี
6.นายฮะหามะ หะยีหามะ	เลขานุการสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำ จังหวัดปัตตานี
7.นายอับลุร่าห์มาน กือมอ	รองเลขานุการสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำ จังหวัดปัตตานี
8.นายปรีดี มะนิวัน	วัฒนธรรมอำเภอเมือง ปัตตานี
9.นายมะกาแม หะยีหามะ	ผู้อำนวยการศูนย์ กศน.อำเภอยะหริ่ง
10.นายมุสตอปา ปายอ	ข้าราชการบำนาญ กศน. ยะลา/นักจัดรายการวิทยุ ท้องถิ่น
11.นายมุฮัมมัดนอร์ หะยียูโซะ	ข้าราชการบำนาญ อดีตครูโรงเรียนเดชะปัตตนยะยานุ กุล
12.นายอนุกุล สนิทพันธ์	อดีตหัวหน้าสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยจังหวัด ปัตตานี
13.นายดอโรแม หะยีหะซา	คณะกรรมการชมรมตาดีกาประจำ จังหวัดปัตตานี (PUSTAKA)
14.นายรอมือลี อามะ	อาจารย์ประจำแผนกภาษามลายูมหาวิทยาลัยอิสลาม ยะลา
15.นายรายิด ราแดง	ครูโรงเรียนพัฒนายะลา
16.นายอิสมาแอ มะเต็ง	ครูโรงเรียนอิสลามพัฒนาศาสตร์
17.อ.อิสมาอิล เบ็ญจสมิท	นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นปัตตานี

18.นายแวอูมา แวดอเลาะ	กำนันตำบลตั้งหยงลูโละ
19.นายสัมพันธ์ มุซอดี	ประชาสัมพันธ์จังหวัดยะลา
20.นายชานูซี เบญจมันต์	ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอหนองจิก
21.นายมะนาเซ สามะอาลี	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสิเดะ
22.นายอดิศร ชนีย์เย็ง	ข้าราชการบำนาญ
23.นายนุรุดดีน สารีมิง	อาจารย์วิทยาลัยอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
24.อ.อับดุลเลาะ ชรีดาโอะ	อาจารย์ประจำภาควิชาตะวันออกคณะมนุษยศาสตร์
มอ.ปัตตานี
25.นายเจปะอ สะแม	ศิลปินท้องถิ่นด้านการแสดงดีเก้ร์ ฮูลู
26.นายสะแลแม อาแวนี	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพอำเภอกะพ้อ
จังหวัดปัตตานี
27.อ.ซาลีฮะ มุซอ	อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
อิสลามยะลา
28.นายอับดุลเลาะ เปาะอิ	ครู กศน.อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
29.นายอายุ ปูลากง	ครูวิทยากรอิสลามศึกษาโรงเรียนบ้านระแว้ง อ.ยะรัง
จ.ปัตตานี
30.นายนาวาวิ กาโฮง	ครูภาษาอังกฤษโรงเรียนประสานวิทยามูลนิธิ
31.นายบาดีอู อาแ	นักวิจัยโครงการทวิภาษาฯ
32.นายริตวาน บอเฮาะ	นักวิจัยโครงการทวิภาษาฯ
33.นายนรินทร์ ดอเลาะ	นักวิจัยโครงการทวิภาษาฯ
34.นายสมาน โตสามิ	ประธานศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรม
35.นายตีพะลี อะตะบู	ปราชญ์ชาวบ้าน ด้านกรีซามัน
36.นายสาการียา สาเราะ	ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นหน่วยงานกศน.อำเภอสายบุรี
จังหวัดปัตตานี
37.นางตูแควคอลลีเยาะ กาแบ	ผู้ประสานงานวิจัยท้องถิ่นประเด็นการศึกษาอิสลาม
38.อ.อามีเนาะ ยาสาแล	อาจารย์ประจำภาควิชาตะวันออกคณะมนุษยศาสตร์
มอ.ปัตตานี

รายชื่อคณะกรรมการและตำแหน่ง

รายชื่อ	ตำแหน่ง
รศ.ดลมนรรัตน์ บากา	ประธาน
อ.สาเหออัปดุลเลาะ อัลยูฟรี	รองประธาน
อ.แวยูโซะ สามะอาลี	หัวหน้าฝ่ายบริหาร
อ.แวมายี ปารามัล	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
อ.เจะฮูเซ็น เจะอุบง	หัวหน้าฝ่ายวางแผนและศึกษาวิจัย
นายอัศศิริเกอร์ มะนอ	เลขานุการ
นายฆอซาลี อาแว	ผู้ช่วยเลขานุการ
1.นายนิมะนาเซ สามะอาลี 2.นายมุฮำหมัดนอร์ หะยียูโซะ 3.ดร.อาหะมัดกาแม แวมูซอ 4.นายอัปดุลเราะมาน กือมอ 5.อ.อัปดุลเลาะ ขรีดาโอะ 6.นายยูเนียนสาสมิต้า สาเมาะ 7.นายรุสดี มาซอ 8.นายศอลาฮุดดีน สماعيل	งานบริการวิชาการ
1.นายดอโรแม หะยี้หะซา 2.อ.อีสมายีล เบญจสมิทธิ์ 3.นายมุสตอปา ปายอ 4.นายอุสมาน โตะตาหยง 5.นายอนุกูล สนิทพันธ์ 6.นายสัมพันธ์ มุซอดี	งานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

รายชื่อ	ตำแหน่ง
1.อ.อามีเนาะ ยาสาแล 2.อ.ซาลีฮะ มูซอ 3.นายนาวาวี กาโอง 4.อ.รอมือลี อามะ 5.นายอดิศร ชนีย์ง 6.อ.อิสมาอีล เบญจสมิทธิ์ 7.นายอายุ ปูลากง	งานภาษา
1.นายตีพะลี อะตะบู 2. อ.อิสมาอีล เบญจสมิทธิ์ 3.นายปรีดี มะนีวัน 4.นายแวมามู แวหะยี้ 5.นายสุขเกษม จารง 6.นายแวนูมา แวดอเลาะ	11.งานวัฒนธรรม
1.ดร.นุมาน หะยิมะแซ 2.อ.อิสมาแอ กาเต๊ะ 3.อ.นุรุดดีน สารีมิง 4.อ.รอมือลี อามะ	12.งานศึกษาวิจัย
1.ดร.อาหะมัดกาแม แวมูซอ 2.นาย มะยูดีน สะนอ	13.คณะที่ปรึกษา

บทบาทของแต่ละฝ่าย	ภารกิจของแต่ละฝ่าย
ฝ่ายบริการวิชาการ	1. จัดประชุม 2. จัดอบรม 3. พัฒนาระบบตัวเขียน 4. พัฒนาหลักสูตร 5. สัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำเอกสาร 2. ผลิตพจนานุกรม, พจนานุกรมภาพ 3. ออกรายการ, วิทยุ, โทรทัศน์ 4. จัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ฝ่ายภาษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. สืบค้นคำศัพท์ 2. คำศัพท์วิชาการ 3. คลินิกภาษา 4. เปรียบเทียบคำศัพท์ท้องถิ่น 5. บัญญัติคำศัพท์ใหม่
ฝ่ายวัฒนธรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริม 2. ปรับปรุง 3. สืบค้น เช่น ด้านศิลปะ ดนตรี เพลง พิธีกรรม

3.3 การหนุนเสริมโครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นให้มีการนำไปใช้ประโยชน์ หรือการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (Research of Exploitation) มีจำนวน 2 โครงการ ดังนี้

3.3.1 โครงการศึกษาสถานการณ์ผู้รู้และภูมิปัญญาด้านอาหารและขนมพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส” โดย นางจินตา อูสมาน มีการนำผลการวิจัยมาสู่กระบวนการเรียนการสอนใช้ในกิจกรรมสืบเนื่องจากการทำวิจัยสู่กระบวนการเรียนการสอนในกิจกรรมต่อไปนี้

1.) กิจกรรมวัฒนธรรมอาหารมุสลิมภาคใต้กับการจัดการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่1 ช่วยกันเสนอชื่ออาหารพื้นบ้านในการเรียนรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ในส่วนนักเรียนชั้นม.3 จัดทำแผ่นพับรณรงค์ในคุณค่าของอาหารและขนมพื้นบ้านและโรงเรียนเปิดหลักสูตรท้องถิ่นมีการเชิญวิทยากรมาสอนการทำขนมพื้นบ้านโดยเชิญผู้รู้ในงานวิจัยอาหาร ฯ มาสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปฏิบัติการทำอาหาร เช่น การทำซามาลาดอูปูติ ตีอโปงตีอริมานี ฯลฯ ในกระบวนการนี้โดยมีผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการโรงเรียนส่งเสริมและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ

2.) กิจกรรมวัฒนธรรมอาหารมุสลิมภาคใต้กับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

การจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนปฏิบัติโครงการอาชีพตามความสนใจและถนัด สามารถส่งเสริมวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เช่น กลุ่มเยาวชนคนรักวัฒนธรรมที่ส่งเสริมให้

นักเรียนในโรงเรียนตระหนักในภูมิปัญญาอาหารและขนมพื้นบ้านที่กำลังถูกลืมเลือน เช่น มิงก □ อแรง บูด ก้อย กูเวฮาจิ 'กอและฮ(ตะโก้) เป็นต้น นอกจากนี้สำหรับกลุ่มน้ำพริกได้จัดทำสูตรน้ำพริกโดยใช้ผลไม้พื้นบ้านต่าง ๆ จนนำมาสู่การได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดทำน้ำพริกระดับภูมิภาค ได้แก่ น้ำพริกลองกอง กุ้งสด สำหรับกลุ่มเครื่องดื่มนั้น นักเรียนทำหวานเย็นเพื่อสุขภาพแทนการบริโภคน้ำอัดลม โดยเพิ่มเมล็ดธัญพืชต่าง ๆ เช่น ถั่วแดง ถั่วเขียว เม็ดแมงลัก ฯลฯ แซ่ในตู้เย็นจำหน่ายในเวลาพักกลางวัน ทำให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติงานและมีรายได้เล็กน้อยระหว่างเรียน

ผลจากการฝึกปฏิบัติจริง นักเรียนได้ขอเข้าประกวดทักษะในงานมหกรรมวิชาการ เช่น ประกวดโครงการอาชีพ แข่งขันทำน้ำพริก การแปรรูปอาหาร เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่าง ๆ เช่น ทักษะคิดที่ดีต่อการอาชีพ การใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ ฝึกความมีวินัย ความอดทน เสียสละ และอาจมีผลต่อการประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจครูนักเรียนอย่างสม่ำเสมอส่งนักเรียนประกวดทำน้ำพริก ลองกองกุ้งสด ในงานมหกรรมวิชาการระดับอำเภอชนะเลิศสู่ระดับจังหวัด และได้รับรางวัลเหรียญเงินในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับภูมิภาค ปี 2552 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราชขณะเดียวกันได้จัดส่งนักเรียนประกวดทำโครงการอาชีพระดับอำเภอ จนได้เป็นตัวแทนประกวดระดับจังหวัด 2 ปีซ้อน ผลจากความพยายามในการฝึกซ้อมด้วยความอดทน มุ่งมั่นพยายาม ทำให้นักเรียนได้รับความสำเร็จ เช่น ได้รับเกียรติบัตรระดับเหรียญทองของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2553 นำมาซึ่งความภาคภูมิใจต่อตนเอง ครู และผู้ปกครอง เป็นตัวแทนโรงเรียนระดับอำเภอเข้าแข่งขันประกวดโครงการอาชีพระดับเขตพื้นที่การศึกษา ปีการศึกษา 2552 นักเรียนชนะเลิศการประกวดโครงการอาชีพระดับอำเภอ มีโอกาสเข้าประกวดทำโครงการอาชีพระดับเขตพื้นที่การศึกษา ปีการศึกษา 2553

3.) นวัตกรรมเพื่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สาระการดำรงชีวิตและครอบครัว (งานบ้าน) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 เอกสารประกอบการเรียน หน่วย 2 อาหารดีมีประโยชน์

4.) สื่อเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระการดำรงชีวิตและครอบครัว(งานบ้าน) ระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 เอกสารประกอบการสอน และบอร์ดนิทรรศการ เผยแพร่อาหารและขนมพื้นบ้านให้นักเรียนและบุคลากร

5.) แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระการดำรงชีวิตและครอบครัว(งานบ้าน)ระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านคอกอากาเว

6.) ส่วนหนึ่งของอาหารและขนมพื้นบ้านกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขนมบอคคอ ฮูปีกาญู(ตะโก้มัน สำปะหลัง) จะกือละนีแซ และทอพพีสมุนไพร ซามา ลาดอพูติ(น้ำพริก พริกเขียวสด) แจนนอ(ลอดช่อง) ขนมตือริมานีแตตาเร๊ะ(ซาซึก) มิง กอเร็ง(หมี่ผัด) บูโละกูนิง กับซามา อาแย

7.) อาหารและขนมพื้นบ้านกับภารกิจอื่น ๆ ในโรงเรียนสำหรับภารกิจอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน โดยเฉพาะคำสั่งโรงเรียนในแต่ละครั้ง มักจะได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าคณะกรรมการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่มเสมอ เช่น โครงการกีฬาในโรงเรียน กิจกรรมส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ซึ่งทุกครั้งจะพยายามนำอาหารและเครื่องดื่มพื้นบ้านมาจัดเลี้ยง เพื่อให้ทุกคนร่วมตระหนักในการฟื้นฟูและอนุรักษ์อาหารพื้นบ้านในคงอยู่ต่อไป เมื่อมีการปรับปรุงห้องหรืออาคาร หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนจะจัดเลี้ยงอาหารและเครื่องดื่มพื้นบ้านให้คณะครูบุคลากรและเชิญโต๊ะอีหม่าม พร้อมการละหมาดฮายัด(ปฏิบัติศาสนกิจ) เพื่อความเป็นสิริมงคลการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของโรงเรียนอำนาจการโรงเรียนได้ส่งเสริมอาหารพื้นบ้านได้แก่ โรติและซาซึก จนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก และเป็นตัวแทนจำหน่ายในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 ถึง ปีการปัจจุบัน ปีซ้อน

3.3.2 โครงการศึกษาและรวบรวม'ปาดงและปราชญ์ 'ปาดงมลายูถิ่นปาดานีในจังหวัดปัตตานี
โดย นายนาวาวิ กาโฮง ได้นำผลการวิจัย มาสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียนชั้นมูตาวัสสิก(ชั้นศาสนาปีที่5-7) ในโรงเรียนประสานวิทยามูลนิธิ ให้นักเรียนฝึกอ่านปาดงที่ได้จากงานวิจัยเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้บท'ปาดงมลายูถิ่นปาดานี ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะให้'ปาดงมลายูถิ่นปาดงพื้นกลับมาใหม่ และบท'ปาดงที่เกี่ยวข้องกับเด็กนำไปใช้โครงการทวิภาษา เช่น นำไปในแผนจัดการเรียนรู้วิชาภาษามลายูปาดานี

ส่วนที่ 4

สรุปและวิเคราะห์การดำเนินงาน

การดำเนินงานวิจัยโครงการพัฒนาภาษาและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้ในระยยะที่ 3 เป็นการทำงานที่ต่อเนื่องจากโครงการชุดประสานงานในระยยะที่ 2 ซึ่งมีแนวทางเพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาษามลายูถิ่น ภาษามลายูอักษรยาวีและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนใต้ และเพื่อสร้างงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้ รวมทั้งเพื่อการพัฒนาบุคลากรวิจัยให้มีทักษะการวิจัยและพัฒนาภาษา-วัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ เพื่อส่งเสริมให้มีหน่วยงานหรือศูนย์ข้อมูลทางด้านภาษามลายูถิ่นและวัฒนธรรมมลายูในพื้นที่

การติดตามและหนุนเสริมโครงการ จะต้องดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งมีวิธีการลงพื้นที่ติดตามหนุนเสริมการทำงานของทีมวิจัย และให้คำปรึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินงานกิจกรรมสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งทั้งนี้โครงการที่อยู่ภายใต้การดูแลจะต้องติดตาม หนุนเสริมและเผยแพร่โครงการวิจัยประเด็นภาษาที่อยู่เดิมจากการดำเนินงานในระยะเวลา 1 ปีนั้น สามารถสรุปประเด็นออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย 4.1 สรุปผลการดำเนินงาน 4.2 สรุปการทำงานของคณะผู้ปฏิบัติงาน 4.3 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

4.1 สรุปผลการดำเนินงาน

4.1.1 จำนวนโครงการ

จากการดำเนินงานติดตามและหนุนเสริมโครงการในระยะเวลา 1ปี ซึ่งสามารถผลักดันโครงการทั้งหมด 13 โครงการ โดยแยกตามจังหวัดในพื้นที่ชายแดนใต้ได้ดังนี้

1.จังหวัดปัตตานี 4 โครงการ	3.จังหวัดสตูล 2 โครงการ
2.จังหวัดนราธิวาส 5 โครงการ	4.จังหวัดยะลา 2 โครงการ

4.1.2 บุคลากรวิจัย ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ดังนี้

การดำเนินงานในโครงการชุดประสานงานประเด็นภาษาในระยยะที่ 3 มีการขับเคลื่อนงานวิจัยเชิงวิชาการและการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้มีบุคลากรวิจัยที่อยู่ภายใต้การดูแล มีความหลากหลายสาขา สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

บุคลากรวิจัย	จำนวน
1.นักวิชาการในมหาวิทยาลัยในพื้นที่	28 คน
2.ครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	6 คน
3.ครูในโรงเรียนภาครัฐ	8 คน
4.เจ้าหน้าที่ของรัฐ	10 คน
5.ชาวบ้าน มีจำนวน	4 คน

4.1.3 การติดตามพัฒนาและหนุนเสริมโครงการ

การติดตามและหนุนเสริมโครงการในระยะที่ 3 สามารถสรุป ดังนี้โครงการที่สิ้นสุดแล้วมีจำนวน 2 โครงการ และโครงการที่อยู่ในช่วงการดำเนินงานกิจกรรมในงวดที่ มี จำนวน โครงการและโครงการที่อยู่ในงวดที่ 1 มี จำนวน โครงการ ตามตารางดังต่อไปนี้

ลำดับที่	โครงการ	หัวหน้าโครงการ	สถานภาพโครงการ
1	โครงการศึกษาและรวบรวม'ปาดงและปราชญ์ 'ปาดงมลายูถิ่นปาดานีในจังหวัดปาดานี	นายนาวาวิ กาโฮง	สิ้นสุดโครงการ
2	โครงการวิจัยคติชนวิทยาของมลายูมุสลิมจังหวัดปัตตานี: ศึกษาผ่านสุภาชิตและสำนวนสอนสั่ง	ผศ.ดร.อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต	ดำเนินการปิดโครงการ
3	โครงการวิจัย “เพื่อการจัดตั้งราษฎรบัณฑิตด้านภาษาและวัฒนธรรมมลายูถิ่นในพื้นที่ชายแดนใต้”	รศ.ดลมนรร์จ บากา	ดำเนินการปิดโครงการ
4	โครงการวิจัย “ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นปาดานีในกิตาบายาวี”	นายฟาเดลล์ หะยีฮาระสะ	ดำเนินการปิดโครงการ
5	โครงการศึกษาสถานการณ์ผู้รู้และภูมิปัญญาด้านอาหารและขนมพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส”	นางจินตา อูสมาน	สิ้นสุดโครงการ (ปิดโครงการ)
6	โครงการรวบรวมเพลงพื้นบ้านมลายูถิ่นในอำเภอยิงอ จังหวัดนราธิวาส	นางสาวอามีเนาะ ยาสาและ	สิ้นสุดโครงการ (ปิดโครงการ)

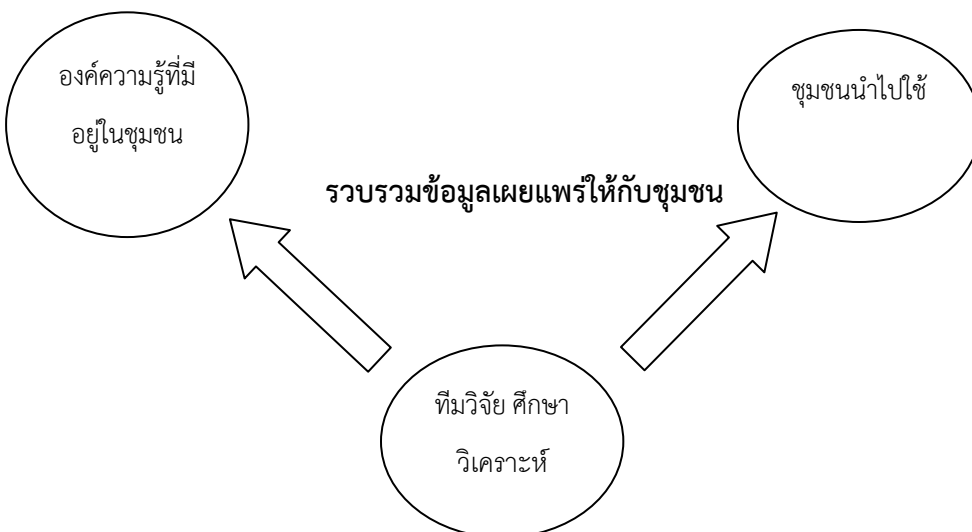
ลำดับที่	โครงการ	หัวหน้าโครงการ	สถานภาพโครงการ
7	โครงการปฏิทินวัฒนธรรมชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดนราธิวาส	นายมุหัมมัดซอและ แวหะมะ	ดำเนินการปิดโครงการ
8	โครงการวิจัยศึกษาวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส	นางฮัสนีดา สมาอูน	ดำเนินการปิดโครงการ
9	โครงการวิจัย “อนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาไทยโบราณ ตากใบในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และรัฐกลันตัน รัฐตรังกานู ประเทศมาเลเซีย” ตอนที่ 1 ศึกษาการกระจายของชุมชนที่ใช้ภาษาไทยถิ่นตากใบ “โลกหลานสู่ฟ่านไปโหยไเหนยมั่ง”	นายพลีชีพ หล้าหัด	อยู่ในช่วงดำเนินการรายงานงวดที่ 1
10	โครงการวิจัย มนตราความงามดงามของภาษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีมุสลิมศึกษาผ่านวิธีการรักษาโรคของโต๊ะบอมอ (หมอพื้นบ้าน) เมืองรามัน จังหวัดยะลา	นางซาลีฮะ มูซอ	ดำเนินการปิดโครงการ
11	โครงการวิจัย “การบูรณาการแบบเรียนภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดยะลา”	นางนุรียะห์ แมงกอง	ดำเนินการปิดโครงการ
12	โครงการวิจัยศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมมุขปาฐะมลายูถิ่นในพื้นที่เกาะด้ามะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล	นายมีสกิน ปูนย้ง	ดำเนินการปิดโครงการ
13	โครงการอนุรักษ์ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กของชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูจังหวัดสตูล	นายการารุดดีน อีสายะ	สิ้นสุดโครงการ (ปิดโครงการ)
	จำนวนโครงการทั้งหมด 13 โครงการ		

4.1.4 การอบรมพัฒนาศักยภาพคณะวิจัยและพี่เลี้ยง

การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพคณะวิจัยที่อยู่ภายใต้การดูแลของชุดโครงการและของคณะทำงาน (พี่เลี้ยง) ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจหลักของชุดโครงการที่ได้ดำเนินงานอยู่ มีการอบรมพัฒนาศักยภาพได้ดำเนินการอบรมให้กับคณะวิจัยพร้อมกับคณะทำงานไปพร้อมๆกัน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการ รวมทั้งการสร้างกระบวนการเรียนรู้พร้อมๆกันไป การเสริมความรู้หรือการอบรมทุกครั้งทางคณะทำงานได้ศึกษาปัญหาจากอดีตอีกทั้งความต้องการของคณะวิจัย ว่ามีการประสบปัญหาอะไรบ้าง อย่างเช่นปัญหาเกี่ยวกับการจัดบันทึกภาษามลายูปาตานีด้วยอักษรไทย ทางคณะทำงานดำเนินฝึกอบรมให้กับทีมวิจัย อีกทั้งการให้ความรู้ด้านความสำคัญของภาษาแม่ ก็มีการจัดประชุมให้ความรู้แก่นักวิจัย โดยทีเอนักวิชาการที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความรู้ทางด้านภาษามลายูมาเป็นวิทยากรในเรื่องดังกล่าวนั้น ในส่วนโครงการที่เคยผ่านการฝึกอบรมมาก่อนนั้นก็เข้ามาเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนกับโครงการใหม่ที่ได้รับการอนุมัติ ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้ผ่านผู้มีประสบการณ์มาถ่ายทอดความรู้สู่ห้องใหม่แบบมาเล่าสู่กันฟัง

4.1.5 การประชาสัมพันธ์การนำไปเผยแพร่และต่อยอดในโครงการทวิภาษา

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการชุดประสานงาน มีการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์และสามารถนำไปใช้จริงอย่างเช่นโครงการคติชนวิทยาฯได้นำเสนอผลการวิจัยในพื้นที่ที่มีการรวบรวมข้อมูลจากปราชญ์และมีการนำเสนอที่โรงเรียนตาดิกา ณ บ้านมะหุด ต.ปะโด อ.มายอ จ.ปัตตานีก็เพื่อให้usstasได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการวิจัยไปใช้ในการสอนนิชาวรรณกรรมท้องถิ่นและบางส่วนนั้นนำไปใช้ประกอบการแข่งขัน อ่านวรรณกรรมท้องถิ่นในรูปแบบของภาษามลายูอักษรยาวีและอีกโครงการหนึ่งโครงการรวบรวมปาตงมลายูถิ่นปาตานี ที่มีการนำผลการวิจัยมาใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม คือโรงเรียนประสานงานวิद्याมูลนิธิ โดยที่นักเรียนฝึกอ่านปาตง และเขียนปาตงในงานวิชาการของโรงเรียน ในส่วนที่เป็นภาษามลายูอักษรไทย นำไปใช้ในโครงการทวิภาษาฯ โดยใช้ในการจัดการสอนหลักสูตรภาษามลายูท้องถิ่น ดังรูปต่อไปนี้

4.1.6 การสร้างเครือข่ายในพื้นที่

การสร้างความสัมพันธ์กับเครือข่ายหรือกลุ่มภาคีที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นในส่วนเครือข่ายเดิมที่ทางชุดโครงการทำงานร่วมอยู่แล้วนั้น ก็ยังมีการดำเนินงานติดต่อประสานงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เหมือนเดิมยามที่มีกิจกรรมร่วมกัน อาทิเช่น การสัมมนา การประชุม และลงพื้นที่ เป็นต้น จากการที่มีเครือข่ายหลายๆกลุ่มเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดความสะดวกลงในเวลาลงพื้นที่ ได้ข้อมูลจากเครือข่ายว่าพื้นที่ไหนไม่ควรลง หรือพื้นที่ไหนควรลง จากเครือข่ายเดิมนั้นแหละทำให้เกิดโครงการย่อยขึ้นมาใหม่ เพราะด้วยการแนะนำจากเครือข่ายเดิมนั้นเอง ดังนั้นการสร้างเครือข่ายจึงถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับคนที่ทำงานในพื้นที่ ในการดำเนินงานชุดโครงการในระยะที่สามนี้เองได้มีเครือข่ายใหม่เกิดขึ้น เช่น วัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี ซึ่งต้องการให้คณะวิจัยชุดโครงการนั้นมาจับบทบาทเกี่ยวกับวัฒนธรรมในจังหวัดปัตตานีในลำดับต่อไป จึงนับว่าเป็นการสร้างเครือข่ายที่ถูกกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด เมื่อมองงานที่คณะวิจัยค้นหามารวบรวมเป็นเอกสารนั้นส่วนใหญ่เกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นทั้งนั้น เครือข่ายกลุ่มที่สองนั้นคือ มูลนิธิเอเชีย เดิมที่มูลนิธินี้ได้ให้การสนับสนุนโครงการในพื้นที่หลายโครงการ เมื่อทราบว่าทางคณะวิจัยได้จัดทำโครงการจัดตั้งราชวรภัณฑิ์ ที่มีหน้าที่จัดการภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่และเกิดการฟื้นฟูอนุรักษ์ในท้องถิ่นต่อไป ทางมูลนิธิเอเชียเกิดความสนใจที่จะให้การสนับสนุนต่อหลังจากที่ปิดโครงการในช่วงระยะแรก ซึ่งเดิมทีได้รับการสนับสนุนจากสกว. เพียงช่วงระยะแรกเท่านั้น ดังนั้นการที่มีแหล่งทุนอีกมายืนมือรับช่วงต่อ ถือว่าเป็นนิมิตหมายที่ดี แต่ทั้งนี้ เป็นเพียงการรับปากแต่ยังไม่เป็นในรูปลายลักษณ์อักษร ต้องรอให้โครงการปิดและรายงานฉบับสมบูรณ์จากแหล่งทุนก่อน ถึงจะเขียนเค้าโครงในระยะต่อไปได้ สามารถสรุปดังนี้

เครือข่ายในพื้นที่

- 1.หน่วยงาน (pusta)
- 2.ชมรมตาดีกาจังหวัดปัตตานี (pustaka)
- 3.สำนักงานวัฒนธรรมประจำจังหวัดปัตตานี

เครือข่ายนอกพื้นที่

- 1.ศูนย์ภูมิภาคโบราณคดีและวิจิตรศิลป์(สปปาฟา) องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้(ซีมีโอ)
- 2.สถาบันพัฒนาระหว่างประเทศ (IID)

4.1.7 สรุปผลการดำเนินงานโครงการ

หลายๆเสียงที่พยายามสะท้อนมาจากท้องถิ่นเกี่ยวกับการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้ ซึ่งแสดงถึงการคงอยู่หรือการที่จะหายไปในอนาคตของภูมิปัญญาที่มีอยู่ ณ ดินแดนแห่งนี้ เมื่อนับวันผู้ซึ่งได้นามว่าเป็นปราชญ์ที่มีความรู้เหล่านั้นเริ่มดับสูญไปกับกาลเวลา เหลือเพียงข้อมูลที่ขุดลอกเก็บไว้ในกระดาษบางๆ การที่จะให้คนรุ่นใหม่มาเป็นทายาทก็คงเป็นเรื่องที่ยาก เพราะว่าเยาวชนแต่ละคนนั้นง่วนอยู่กับจอคอมพิวเตอร์หรือเล่นเกมออนไลน์เริ่มไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของตนเอง ปรัชญาการณเหล่านี้ไม่ว่าที่ไหนๆก็จะเป็นเหมือนกัน ดังนั้นการเคลื่อนงานของคณะวิจัยเดิมนั้นเน้นการรวบรวมเก็บเป็นเอกสารเพียงอย่างเดียวไม่ได้แล้ว และจะรอให้ทางคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดลกระตุ้นอย่างเดียวมิได้เช่นกัน คนในพื้นที่เองต้องมีแนวคิดแบบยืนยาวเพื่อให้องค์ความรู้ที่ได้เก็บรวบรวมนั้นสามารถนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่พร้อมทั้งมีผู้ใช้ที่เห็นคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ ซึ่งจะเป็นคนอื่นมิได้นอกจากคนในพื้นที่เอง โดยคนในพื้นที่ทั้งหมดไม่ว่า ผู้รู้ ผู้ใหญ่ เยาวชนมาจับมือ และทำให้บุคคลเหล่านั้น รู้สึกตระหนักและห่วงหาอาวรณ์ความเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของตนเอง

การดำเนินของโครงการพัฒนาภาษาและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้ในระยะที่ 3 เป็นโครงการชุดหนึ่งที่อยู่ภายใต้การสนับสนุนโดย สกว.และมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นผู้ลงมาช่วยกระตุ้นงานและติดตามให้คำแนะนำในพื้นที่ที่ดั่งเสมือนพี่ดูแลน้อง ในขณะที่เดียวกันน้องก็ต้องพยายามช่วยตัวเองให้มากที่สุด ในยุทธศาสตร์หลักของระยะที่3นั้น คือการผลักดันให้โครงการย่อยเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ในขณะเดียวกันก็พยายามค้นหาทีมงานหรือคณะที่มาจากคนในท้องถิ่น ที่รู้และเข้าใจท้องถิ่นเป็นอย่างดีมาจัดตั้งกลุ่มและองค์กรที่สามารถขยับงานนี้ได้แบบยั่งยืน การดำเนินที่ผ่านมาจนถึงแม้จะใช้เวลาค่อนข้างมากไปหน่อยก็ถือว่าได้ตอบโจทย์หลักของชุดโครงการ สามารถจัดตั้งคณะกรรมการชุดดำเนินงานที่เรียกว่า **ราชภฏบัณฑิต** ของคนในท้องถิ่น โดยที่คณะวิจัยได้ดำเนินงานตามแผนที่เสนอให้แหล่งทุน ซึ่งมีสรุปเนื้องานทั้งหมดดังนี้

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาค่อนข้างล่าช้า อันเนื่องมาจากการขยับงานในแต่ละพื้นที่นั้นไม่เหมือนกัน บางพื้นที่สีแดงบ้าง บางพื้นที่ปกติไม่มีปัญหาแต่คณะวิจัยไม่พร้อม(ตั้งครุภฏ, ประกอบพิธีฮัจญ์ เป็นต้น)เลยทำให้แต่ละโครงการนั้นเกิดการล่าช้าในการปิดโครงการของตน ถึงอย่างไรก็ตามในช่วงระยะที่3นี้ ทางชุดโครงการต้องดูแลโครงการทั้งหมดจำนวน13 โครงการซึ่งแบ่งโครงการเดิมที่ยังไม่ปิด สืบเนื่องมาจากโครงการระยะที่2ที่ผ่านมา รวมกับโครงการที่เกิดขึ้นใหม่ในระยะที่สาม ในส่วนพื้นที่วิจัยก็ยังเป็นพื้นที่เดิม คือจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลาและสตูล ทั้งสี่จังหวัดนี้มีทั้งที่เกิดใหม่และรอการปิดโครงการของเก่า ในกลุ่มนักวิจัยก็ยังเกาะกลุ่มเป็นนักวิชาการในพื้นที่เป็นหลักและรวมประชาชนในท้องถิ่นที่ไม่รวมนักวิชาการในมหาวิทยาลัย ผลที่กล่าวมาข้างต้นในเชิงกระบวนการนั้น ได้ขยับงานตามที่วัตถุประสงค์ของชุดโครงการแล้ว เหมือนกับการหมุนวงล้อ เมื่อมีโครงการที่ปิดไปแล้วก็เกิดโครงการการใหม่ขึ้นมาปรับเปลี่ยนดูแลกันไป บางครั้งทีมงานที่หายไปโดยเหตุผลโครงการที่ปิดไปนั้น ก็ยังมีโอกาสมาช่วยให้ข้อมูลที่ติดกับโครงการใหม่ๆ เช่น โครงการ 'ปาตง เป็นต้น ดังนั้นการทำงานของพี่เลี้ยงเองนั้นค่อนข้างเบาแรงลง เมื่อเทียบการขยับงานตอนแรกๆ ร่วมกับการมีบทเรียนในงานวิจัยที่ผ่านมา เลยทำให้การหมุนเสริมของพี่เลี้ยงไหลลื่นมากขึ้น ไม่ค่อย

ตะกุกตะกักเหมือนเมื่อก่อน รวมทั้งมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการเขียนรายงานและการเงินของโครงการวิจัยไปพร้อมๆกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับรุ่นพี่ที่เคยมีประสบการณ์ที่ผ่านมา อีกทั้งคณะวิจัยที่เป็นคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นนับวันมีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ถึงแม้อาจารย์เหล่านั้นเคยผ่านงานวิจัยมาก่อนแต่บางท่านก็เหมือนมาเรียนรู้ใหม่เกี่ยวกับเครื่องมือที่เราใช้ (PAR) งานวิจัยแบบท้องถิ่น แต่ก็ใช้เวลาในการปรับตัวได้ไม่นานมากนัก เพราะท่านเหล่านั้นเคยมีพื้นฐานมาก่อน แต่ปัญหาจะติดอยู่การจัดการเรื่องเวลาของบรรดาอาจารย์ทั้งหลาย เพราะท่านนั้นมีภาระหลักในสถาบันของตัวเองอยู่แล้ว เลยต้องแบ่งเวลาให้กับคณะวิจัยของตนเองในช่วงที่ว่างจากภาระหลักของตน

4.1.8 สรุปการทำงานของคณะผู้ปฏิบัติงาน

ผู้ประสานงาน ถือว่ามีบทบาทหนึ่งในการผลักดันโครงการชุดประสานงานให้มืออย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงระยะเวลา ทุกท่านไม่ว่าอาจารย์จากมหาวิทยาลัยมหิดลเองหรืออาจารย์ผู้ใหญ่ในพื้นที่ก็ช่วยกันกระตุ้นให้คำเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานในพื้นที่ ซึ่งในส่วนผู้ประสานงานจากมหาวิทยาลัยมหิดลมีการนำโดยอาจารย์สุวิไล เปรมศรีรัตน์ก็พยายามให้ทำงานร่วมและเรียนรู้พร้อมกับคณะวิจัยโครงการอื่นๆในพื้นที่และพื้นที่อื่นๆ อาทิเช่น โครงการทวิภาษาและโครงการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆในประเทศไทย ในส่วนผู้ประสานในพื้นที่นั้นมีบทบาทไม่ต่างไปจากผู้ประสานจากมหิดลเช่นกัน ที่สำคัญอาจารย์ที่มาช่วยอาจารย์สาเหอะอับดุลเลาะ อัลญูฟรี เองนั้นก็เป็นผู้หนึ่งที่คนในพื้นที่ให้การยอมรับ ในส่วนอาจารย์แฉวยโชะ สามีอะลี ท่านก็เป็นคนหนึ่งที่มีบทบาททางด้านวัฒนธรรมของจังหวัด เมื่อได้มาร่วมงานของชุดโครงการในครั้งนี้เหมือนมาเป็นผู้ให้คำแนะนำที่และให้คำปรึกษาที่ดีขึ้น เพราะท่านเองเคยมีประสบการณ์ในด้านนี้มาก่อน ที่สำคัญทางวัฒนธรรมจังหวัดได้เสนอท่านและทีมงานของท่านมาช่วยงานวัฒนธรรมจังหวัดอีกแรงหนึ่ง ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวได้เป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งในพื้นที่ ว่าได้ให้ความสำคัญของคณะวิจัยประเด็นภาษาที่ขยับอยู่ในพื้นที่

พี่เลี้ยง การผลักดันของพี่เลี้ยงนั้นได้ถือว่าเป็นตัวแปรหนึ่งของการขยับงานทั้งหมดของชุดโครงการ ซึ่งมีพี่เลี้ยงสองท่าน ที่ลงพื้นที่ ติดตามหนุนเสริมโครงการที่ได้รับอนุมัติ การที่ลงพื้นที่ค้นหาโจทย์วิจัยใหม่ในชุมชนนั้น ในลำดับแรกทางชุมชนเป็นผู้เสนอมาก่อนว่าต้องการทำอะไรเรื่องใด หรือประเด็นที่ตนคิดว่าสำคัญและสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้จริง โดยเนื้อหาของพี่เลี้ยงจะช่วยกันหนุนเสริม ซึ่งกันและกัน มีคุณอัศศิริกร มะนอ เป็นผู้ลงพื้นที่ค้นหาปัญหาในชุมชน เพราะท่านเป็นคนในพื้นที่อยู่แล้วเลยมีความถนัดในส่วนข้อมูลในท้องถิ่นและรู้จักคนในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ในส่วนคุณศอลาฮุดดีน สماعيل เป็นคนหนึ่งที่มาหนุนเสริมร่วมกับคุณอัศศิริกร มะนอ ในส่วนวิชาการและกระบวนการ ดังนั้นการดำเนินของพี่เลี้ยงเป็นการทำงานในรูปแบบการควบคู่ความเป็นมิตรภาพและวิชาการไปด้วยกัน กล่าวคือ คุณอัศศิริกร มะนอ ขยับงานในเชิงมวลชน ส่วนคุณศอลาฮุดดีนขยับงานในส่วนกระบวนการ ทั้งสองท่านนี้ทำงานแบบควบคู่เพื่อให้ได้มาซึ่งโจทย์วิจัยและหนุนเสริมโครงการที่ได้อนุมัติให้ปิดโครงการได้ด้วยดี พร้อมทั้งดำเนินการภารกิจอื่นๆที่ได้ตั้งไว้ในวัตถุประสงค์ของชุดโครงการ

คณะวิจัยโครงการย่อย การสร้างการเรียนรู้ให้กับคณะวิจัยโครงการย่อยไม่เพียงแค่การจัดอบรมใน ส่วนการเขียนรายงานและการเงินที่จะต้องรับทราบเท่านั้น แต่ต้องมีการชี้แนะและแนะนำให้เรียนรู้โครงการ ก่อนๆ โดยให้ไปศึกษาเอกสารที่ศูนย์ประสานงานประเด็นภาษาที่ได้รวบรวมเป็นลูกเล่มก่อนหน้านี้มาศึกษา เพิ่มเติม ให้กับกลุ่มนักวิจัยที่เป็นนักวิชาการอุดมศึกษาในท้องถิ่น แต่ถ้าเป็นคนในชุมชนทางพีเลียต้องหมั่นลง พื้นที่ให้การแนะนำดูแลเป็นพิเศษ เพราะทางสองกลุ่มนี้มีพื้นฐานที่ไม่เท่ากัน แต่เมื่อนำกลุ่มวิจัยสองประเภทนี้ มาหลอมรวมเข้าด้วยกันแล้ว เป็นการสร้างการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบที่สุด เพราะทางสองกลุ่มที่กล่าวมานั้นมีดี ต่างกัน ชาวบ้านมีข้อมูลไม่มีเครื่องมือ แต่นักวิชาการมีเครื่องมือแต่ขาดข้อมูล เมื่อได้จัดเวทีแลกเปลี่ยนแล้ว เป็นการจัดเวทีที่สามารถหนุนเสริมซึ่งกันและกันอย่างดี

ส่วนที่ 5

ภาคผนวกรายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน

5.1 รูปภาพการจัดกิจกรรม

พัฒนาทักษะการเขียนงานวิจัย

รูปภาพการจัดกิจกรรมเวทีสานเสวนาสถานการณ์ภาษา

รูปกิจกรรมเวทีนำเสนอผลงานวิจัยและความคืบหน้าของโครงการ

5.2 รายงานกิจกรรม

ตารางกิจกรรมระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2554 – สิงหาคม 2555

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	สถานที่
1	18 พ.ย.54	ประชุมวิพากษ์รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการ'ปาดมลายูถิ่นปาดานี	ศูนย์ประสานงานวิจัย ท้องถิ่นประเด็นภาษา
2	25 พ.ย.54	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูฯ	ในพื้นที่อำเภอเมือง จ.นราธิวาส
3	6 ธ.ค.54	ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์โครงการใหม่ฯ	มหาวิทยาลัยลกลาม จ.ยะลา
4	10 ธ.ค.54	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "โครงการคตินวิทยาของมลายุมุสลิมจังหวัดปัตตานี : ศึกษาสุภาษิตและสำนวนสอนสั่ง"	จ.ปัตตานี
5	15 ธ.ค.54	ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์โครงการใหม่ฯ	มหาวิทยาลัยลกลาม จ.ยะลา
6	16 ธ.ค.54	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูฯ	ในพื้นที่อำเภอเมือง จ.นราธิวาส
7	18 ธ.ค.54	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "โครงการรวบรวมวรรณกรรมมุขปาฐะในตำบลตำมะลัง จังหวัดสตูล"	ตำบลตำมะลัง จังหวัดสตูล
8	23 ธ.ค.54	ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์โครงการใหม่ฯ	มหาวิทยาลัยลกลาม จ.ยะลา
9	5 ม.ค.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย มนตราฯ	มหาวิทยาลัยลกลาม ยะลา
10	11 ม.ค.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัยคตินวิทยาฯ	บ้านมะหุด ต.ปะโด อ.มายอ จ.ปัตตานี
11	12 ม.ค.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูฯ	ในพื้นที่อำเภอเมือง จ.นราธิวาส
12	21 ม.ค.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัยคตินวิทยาฯ	บ้านมะหุด ต.ปะโด อ.มายอ จ.ปัตตานี
13	22 ม.ค.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "โครงการรวบรวม บันทึกและวิเคราะห์ทำนอง ฯ"	อำเภอยี่งอ จ.นราธิวาส

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	สถานที่
14	23 ม.ค.55	ประชุมประจำเดือน มกราคม 2555	ศูนย์ประสานงานวิจัย ท้องถิ่นประเด็นภาษา
15	27 ม.ค.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "การอนุรักษ์และฟื้นฟู ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กฯ"	ในพื้นที่จ.สตูล
16	28 ม.ค.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัยรวบรวมมุขปาฐะ ตำมะลังฯ	โรงเรียนพัฒนา อิสลามมูลนิธิ อ.เมือง จ.สตูล
17	5 ก.พ.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัยมนตราฯ	บ้านสโรว์ ต.เขาตุม อ.ยะรัง จ.ปัตตานี
18	12 ก.พ.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "การอนุรักษ์และฟื้นฟู ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กฯ"	ในพื้นที่จ.สตูล
19	15 ก.พ.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัยคติชนวิทยาฯ	บ้านมะหุด ต.ปะโด อ.มายอ จ.ปัตตานี
20	18 ก.พ.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัยมนตราฯ	บ้านสโรว์ ต.เขาตุม อ.ยะรัง จ.ปัตตานี
21	22 ก.พ.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิธีการตั้งชื่อของชาวไทย มุสลิมเชื้อสายมลายูฯ	ในพื้นที่อำเภอเมือง จ.นราธิวาส
22	25 ก.พ.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "โครงการรวบรวม บันทึก และวิเคราะห์ทำนอง ฯ"	อำเภอยี่งอ จ.นราธิวาส
23	28 ก.พ.55	ประชุมประจำเดือน กุมภาพันธ์ 2555	ศูนย์ประสานงานวิจัย ท้องถิ่นประเด็นภาษา
24	11 มี.ค. 55	การฝึกอบรมเครือข่ายความรู้ (สกว.)	
25	12 มี.ค. 55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "โครงการรวบรวม บันทึก และวิเคราะห์ทำนอง ฯ"	อำเภอยี่งอ จ.นราธิวาส
26	13 มี.ค.55	ลงพื้นที่พัฒนาโครงการวิจัยปฏิทินวัฒนธรรมฯ	มหาวิทยาลัยราม ยะลา
27	16 มี.ค.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัยคติชนวิทยาฯ	บ้านมะหุด ต.ปะโด อ.มายอ จ.ปัตตานี
28	20 มี.ค.55	ประชุมกิจกรรมโครงการวิจัยเพื่อจัดคณะกรรมการ ราษฎรบัณฑิตฯ	ศูนย์ประสานงานวิจัย ท้องถิ่นประเด็นภาษา

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	สถานที่
29	23 มี.ค.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูฯ	ในพื้นที่อำเภอเมือง จ.นราธิวาส
30	24 มี.ค.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "โครงการรวบรวม บันทึก และวิเคราะห์ทำนองฯ"	อำเภอเมือง จ.นราธิวาส
31	31 มี.ค.55	เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการทวิภาษาฯในพื้นที่ฯ	ศูนย์ประสานงานวิจัยท้องถิ่นประเด็นภาษา
32	25 เม.ย.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูฯ	ชุมชนกำแพงปายง อ.เมือง จ.นราธิวาส
33	26 เม.ย. 55	การพัฒนาโจทย์โครงการวิจัย "ปฏิทินวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายฯ"	โรงแรม ซี.เอส.ปัตตานี
34	27 เม.ย. 55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "การอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กฯ"	ในพื้นที่จ.สตูล
35	28 เม.ย. 55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูฯ	ชุมชนกำแพงปายง อ.เมือง จ.นราธิวาส
36	2 พ.ค.55	ประชุมตรวจสอบเอกสารการเงินโครงการวิจัยอาหารพื้นบ้านจังหวัดนราธิวาสฯ	ศูนย์ประสานงานวิจัยท้องถิ่นประเด็นภาษา
37	4 พ.ค.55	ประชุมพัฒนาโครงการวิจัยศึกษาดำเนินงาน ขนมหพื้นบ้าน อ.เมือง จ.ปัตตานี	ศูนย์ประสานงานวิจัยท้องถิ่นประเด็นภาษา
38	9 พ.ค.55	ประชุมตรวจสอบผลการดำเนินงานโครงการวิจัยรวบรวมเพลงพื้นบ้านยี่งอฯ	ศูนย์ประสานงานวิจัยท้องถิ่นประเด็นภาษา
39	12 พ.ค.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัยรวบรวมเพลงยี่งอฯ	อำเภอเมือง จ.นราธิวาส
40	13 พ.ค. 55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "โครงการรวบรวมวรรณกรรมมุขปาฐะฯ"	ในพื้นที่อำเภอเมือง จ.นราธิวาส
41	26 พ.ค.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "โครงการคติชนวิทยาของมลายูมุสลิมฯ"	บ้านมะหุด ต.ปะโค อ.มายอ จ.ปัตตานี
42	15 มิ.ย.55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัยมนตราฯ	บ้านสโรง ต.เขาตุม อ.ยะรัง จ.ปัตตานี
43	16 มิ.ย.55	เข้าร่วมประชุมการสานเสวนาทางวิชาการปาตานีในมิติประวัติศาสตร์สังคมฯ	หอประชุมอาคารอธิการบดี มอ.ปัตตานี

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	สถานที่
44	22-24 มิ.ย. 55	กิจกรรมเข้าร่วมมหกรรม สกว. ณ เมืองทองธานี	เมืองทองธานี อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
45	27-28 มิ.ย. 55	การพัฒนาทักษะการเขียนงานวิจัยและเรียนรู้การบริหารจัดการโครงการวิจัย	โรงแรม ซี.เอส. ปัตตานี
46	15 ก.ค. 55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "มนตราความงดงามของภาษา ภูมิปัญญา"	บ้านสโรว์ ต.เขาต้อม อ.ยะรัง จ.ปัตตานี
47	17 ก.ค. 55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิจัย "โครงการรวบรวม บันทึก และวิเคราะห์ทำนองฯ"	อำเภอเมือง จ.นราธิวาส
48	18 ก.ค. 55	ลงพื้นที่ติดตามโครงการวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูฯ	ชุมชนกำแพงปายง อ.เมือง จ.นราธิวาส
49	19 ก.ค.55	ประชุมตรวจสอบผลการดำเนินงานโครงการวิจัย รวบรวมเพลงพื้นบ้านยี่งอฯ	ศูนย์ประสานงานวิจัย ท้องถิ่นประเด็นภาษา
50	25-26 ส.ค. 55	เวทีรายงานผลการดำเนินงาน และนำเสนอโครงการวิจัย	โรงแรม ซี เอส ปัตตานี
51	5 ก.ย.55	ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์โครงการบูรณาการศึกษาภาษาอังกฤษฯ	ในพื้นที่จังหวัดยะลา
52	10 ก.ย.55	ประชุมวิพากษ์รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการคดีชนวิทยาฯ	ศูนย์ประสานงานวิจัย ท้องถิ่นประเด็นภาษา
53	16 ก.ย.55	ประชุมแก้ไขรายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย รวบรวมมุขปาฐะตำมะลังฯ	ศูนย์ประสานงานวิจัย ท้องถิ่นประเด็นภาษา
54	18 ก.ย.55	ประชุมวิพากษ์รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กจังหวัดสตูล	ศูนย์ประสานงานวิจัย ท้องถิ่นประเด็นภาษา

งานเสวนา เรื่อง สถานการณ์ภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดนใต้

วัน อาทิตย์ที่ 11 กันยายน 2554

ณ ห้องอิมบู อัล-คุลดูล วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

08.30-09.00	ลงทะเบียน
09.00-09.30	บรรยายพิเศษ โดย ผู้ประสานงานในพื้นที่ โดย อ. สาเหออัปดุลเลาะ อัลยุฟรี เรื่อง ภาษาและวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของชนเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนใต้
10.00-10.15	พักรับประทานอาหารว่าง
10.15-12.00	บรรยายพิเศษ เรื่อง สถานภาพภาษามลายูในพื้นที่ชายแดนใต้ บรรยายโดย อ.ดอรรอแมะ หะยีหะซา
12.00-13.00	รับประทานอาหารเที่ยง/ละหมาด
13.00-13.30	บรรยายพิเศษ เรื่อง วัฒนธรรมมลายูปัตตานีในพื้นที่ชายแดนใต้ บรรยายโดย อ.แวยูโซะ สามะอาลี
13.30-14.30	ร่วมกันระดมความคิดเห็นในแต่ละกลุ่มจากประเด็นที่มอบหมายให้

ประเด็นที่ 1 ท่านมีแนวทางในการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในอนาคตอย่างไร

- ส่งเสริมการใช้ภาษามลายูในทุกสถานที่ในด้านการพูดและการเขียน
- ให้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับภาษามลายูให้นักเรียนและเยาวชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการใช้ภาษาและการนำภาษาไปใช้ที่ถูกต้อง
- ควรมีการเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมนำไปใช้ในทุกที่ที่สมควรและเหมาะสม
- จัดกิจกรรมเผยแพร่ภาษาถิ่นโดยการจัดชุมนุมนักภาษา มาพูด มาเสวนา พร้อมจัดการแข่งขัน อานาเซต 'ซาเราะฮฺ เซแอะ 'ซาเย□าะ อ่านจือเปน เล่านิทาน หรือจัดเป็นมหกรรมภาษาถิ่นเป็นระดับๆอย่างต่อเนื่อง
- จัดประกวดครอบครัวใช้ภาษาถิ่นในวิถีชีวิตประจำวันและให้รางวัลเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้กำลังใจด้วย
- จัดฝึกอบรมการใช้ภาษาถิ่นให้กับเยาวชน ครู หัวหน้าครอบครัวและข้าราชการทุกระดับที่สนใจอย่างต่อเนื่อง
- จัดให้มีศูนย์ภาษาถิ่นและมีคณะทำงานเพื่อกำหนดคำศัพท์ใหม่ๆให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

- ให้มีการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตทุกด้าน สังคม เศรษฐกิจและศาสนา
- ให้เริ่มจากตัวเองก่อน แล้วขยายไปสู่บุคคลข้าง คนในครอบครัว เพื่อนๆร่วมงาน โดยการใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวันในการสนทนากันในครอบครัวการติดต่อสื่อสาร
- เข้าร่วมกลุ่มในการอนุรักษ์และสนับสนุนการใช้ภาษา
- แต่งกายที่บ่งบอกศิลปวัฒนธรรมในวันต่างๆให้ถูกต้องตามกาลเทศะ
- ค้นหาความรู้อยู่ตลอดเวลาที่เกี่ยวกับความเป็นมาของภาษา ในปัจจุบันที่เกี่ยวกับภาษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ภาษา
- การสร้างจิตสำนึกทางการอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรม
- สร้างเครือข่ายทางการฟื้นฟูและอนุรักษ์ภาษาวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม
- ควรที่จะจัดตั้งองค์กรเกี่ยวกับภาษามลายูถิ่นที่สามารถทำให้ประชาชนที่ไม่ชำนาญและไม่เข้าใจในภาษามลายูที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ
- ค้นหาวัฒนธรรมหรือภาษาในอดีตเพื่อเป็นสมบัติแต่ชนรุ่นหลัง
- แนวทางการพัฒนาภาษาท้องถิ่นน่าจะมีหลักสูตรรองรับในโรงเรียนสพฐ. หรือโรงเรียนประถมในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ตลอดเขตการศึกษาจังหวัดสตูลและสงขลา
- จะต้องเตรียมหลักสูตรในระดับมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นที่ผลิตครูในด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือเป็นหลักสูตรท้องถิ่นหรือมลายูศึกษา
- ในส่วนอีหามานัมสยิดหรือคณะกรรมการมัสยิดที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนตาดีกา น่าจะมีหลักสูตรบูรณาการในด้านวัฒนธรรมต่างๆเพื่อให้ความรู้พื้นฐานให้แก่เยาวชนเพื่อการปลูกฝังให้มีจิตวิญญาณในการรับรู้ โดยเฉพาะเรื่องวัฒนธรรมและประเพณี
- มีหลักสูตรในการเรียนการสอนตั้งแต่โรงเรียนประถม มัธยม และมหาวิทยาลัย
- ส่งเสริมให้ อปท.มีระบบสองภาษา คือมลายูและภาษาไทย
- ให้มีการเขียนป้ายตามท้องถนนด้วยสองภาษามลายูและภาษาไทย
- มีส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และสังคมใช้สองภาษา มลายู และภาษาไทย
- จัดทำตัวอักษร/เทียบภาษาให้ถูกต้องมีการเขียนเผยแพร่อย่างระบบ
- กระตุ้นในสถาบันปอเนาะ/สถาบันอุลามาอเป็นสถาบันชั้นนำสังคมโดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักภาษา
- กระตุ้นให้เป็นนโยบายของประเทศในการฟื้นฟูวัฒนธรรมภาษาชนบธรรมเนียมประเพณี/อนุรักษ์ ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนหลักความเชื่อ ไม่ละเมิดวัฒนธรรมของผู้อื่น
- รัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนใช้ชีวิตที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นกับแต่ไม่ขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ เช่น มิติการเลือกผู้นำชุมชน

- สืบค้นหา ประชาชนผู้รู้ในด้านภาษามลายูและวัฒนธรรมให้มากที่สุด
 - เก็บข้อมูลจากประชาชนผู้รู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับให้มากที่สุด
 - นำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ให้ถูกต้องและเหมาะสม อย่างเช่น ใช้ในการเรียนการสอน
- ในโรงเรียนประถม โรงเรียนเอกชนทั่วไป เป็นต้นให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับภาษามลายูและวัฒนธรรมที่ถูกต้อง เช่น นำมาทำเป็นเรื่องสั้น เรื่องราว (ภาพ/วิดีโอ/วีดิทัศน์) นำมาจัดทำเป็นหนังสือ จัดตั้งชมรมคนรักภาษามลายูในทุกๆตำบล ทำวิจัยเกี่ยวกับภาษา
- จัดเวทีเสวนาชี้แจง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้บ่อยครั้ง
 - ปลุกฝังตั้งแต่เด็กๆ
 - มีการประชาสัมพันธ์และแจกสื่อต่างๆในสถาบันศึกษา เช่น ซีดี โปสเตอร์ ที่เกี่ยวกับภาษามลายูและวัฒนธรรม
 - เก็บรวบรวมภูมิปัญญาในทุกๆด้านไม่ว่าในด้านภาษาและวัฒนธรรมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟู
 - ทำการเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมตั้งแต่เวทีเล็กระดับหมู่บ้านจนสู่ระดับชาติชาติ เพื่อปลุกและปลุกจิตสำนึกทุกชนทุกวัน
 - ตีพิมพ์จากการรวบรวมเพื่อเป็นแหล่งอ้างอิง สืบค้น หลักฐานก่อนที่สาบสูญ
- คนมลายูในสามจังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่จะทำการเกษตร จากประสบการณ์พบว่าปฏิทินของการทำนาทำไร่แตกต่างจากปฏิทินที่เราใช้ทุกวันนี้ ส่วนองค์ความรู้ข้างต้นมีเฉพาะผู้เฒ่าเท่านั้น
- ปฏิทินซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ยังไม่มีการจดบันทึกหรือทำ “ปฏิทิน” เพื่อสะดวกในการดู
- อาหารชาววังมลายูปัตตานี(ปาตานี)มีอะไรบ้าง การประกอบอาหารเป็นอย่างไร
 - การฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมนั้นเราต้องให้ความสำคัญกับทุกระดับชี้แนวทางในการฟื้นฟูนั้นจะมีอยู่ระดับต่างๆเช่น ระดับบุคคล เป็นการสร้างจิตสำนึกให้หวงแหนภาษาและวัฒนธรรมของตนเอง เช่น ภายในบ้าน พ่อแม่ควรที่จะแสดงหรือบอกถึงภาษาและวัฒนธรรมให้ลูกเห็นว่านี่คือมรดกของเรา สิ่งสำคัญที่สุดคือพ่อแม่ควรเป็นต้นแบบที่ดี เช่น ถ้าอยากให้ลูกพูดภาษามลายูได้ ก็ควรที่จะพูดภาษามลายูกับลูกด้วย วัฒนธรรมก็เช่นกันพาลูกให้รู้จักวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน แต่ถ้าไม่มีในชุมชน ก็อาจซื้อหนังสือหรือภาพให้ได้เห็น หรืออาจจะซื้อของที่เป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมให้เขาได้เห็น ไม่ใช่เฉพาะให้ดู แต่ให้โอกาสเขาได้ดูและสัมผัส ทำให้เขามีความสุขสนุกไปกับมัน ระดับองค์กร เราควรที่จะมีสถาบันที่ทำหน้าที่เฉพาะสำหรับการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมอย่างเช่น อาจจะมีองค์กรที่ใช้งบประมาณในการทำวิจัยอย่างเต็มที่ติดต่อกันอยู่ตอนนี้ เพราะคิดว่าถือเป็นองค์แรกที่ให้และเปิดโอกาสแก่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการทำวิจัยเพื่อฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่น อีกทั้งยังได้เปิดโอกาสให้ทุกคนไม่เฉพาะอาจารย์ ครู แต่ชาวบ้านธรรมดาที่สนใจก็สามารถที่จะลงมือทำได้เช่นกัน นอกจากนี้มีสถาบันที่เป็นแหล่งทุนแล้ว ข้าพเจ้าคิดว่าการทำวิจัยครั้งหนึ่งเราควร

ที่จะให้ผลตอบแทนสังคมได้เช่นกัน ไม่ใช่แค่เอางานวิจัยเก็บบนชั้นหรือในห้องสมุด แต่ควรที่จะเอางานวิจัยนั้นไปเผยแพร่พร้อมกันนำไปใช้กับชุมชน เช่น ถ้าวิจัยนิทานพื้นบ้าน ก็ควรนำเสนอหรือเอาไปใช้จริงกับชุมชนได้

- เราควรที่จะใช้ภาษามลายูในการสื่อสารเป็นส่วนมากไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ราชการ และในห้องเรียนก็ควรที่จะใช้ภาษามลายู

-ควรมีการจัดอบรมในรูปแบบภาษามลายู

-ปลูกฝังให้เด็กสมัยนี้รู้จักคุณค่าของภาษามลายูว่าเป็นอย่างไร เพราะเด็กบางคนสมัยนี้อายที่จะพูดภาษามลายูเพราะคิดว่าเป็นภาษาที่ต่ำสมัย

-อยากจะทำให้มีการฟื้นฟูภาษาขึ้นมาใหม่ เพราะคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะนิยมการพูดการใช้ภาษาท้องถิ่นเท่าไร อย่างเช่นการพูดยังไม่ตรงกับภาษาและการเรียกชื่ออุปกรณ์ชนิดต่างๆและอยากจะทำให้ฟื้นฟูภาษามลายูเพราะภาษามลายูเป็นภาษาของปู่ย่าตายายของเราอยากจะทำให้มีโครงการพัฒนาทางภาษาให้มากที่สุด

-ถ้าหากเราเป็นผู้สอนพยายามใช้ภาษามลายูกับนักเรียนให้มากที่สุด

ประเด็นที่2 จะดำเนินการอะไรเป็นอันดับแรกเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม

-จัดตั้งองค์หรือชมรมขึ้นเพื่อเป็นทีมงานสำหรับขับเคลื่อนงานด้านภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่

- คลินิกภาษากับเศรษฐกิจ หรือภาษาเพื่อธุรกิจ

- คลินิกวัฒนธรรมเกี่ยวกับศิลปะการเขียนลวดลายที่มีอยู่ตามภาษาชน บ้าน สิ่งของ และอื่นๆเท่าที่มีอยู่ในพื้นที่

- เนื่องด้วยปัจจุบันภาษาอยู่ในภาวะวิกฤติ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่เราต้องฟื้นฟูภาษาเป็นอันดับแรกและเมื่อฟื้นฟูเสร็จแล้วจะต้องมีการอนุรักษ์เพื่อให้ภาษาและภูมิปัญญาของเรายังคงคู่เราสืบไป

- สร้างความเข้าใจตั้งแต่ระดับ ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในประเทศชาติในประเด็นภาษาและวัฒนธรรม เช่นจะต้องรู้ปฏิทินวัฒนธรรมมลายูมุสลิมในแต่ละเดือนนั้น ทำอะไร มีการปฏิบัติอย่างไร ในแต่ละฤดูกาลทำอะไรบ้าง

- เรียนรู้ถึงความสำคัญของภาษาของแต่ละพื้นที่ ภาษาที่ใช้ของแต่ละท้องถิ่นมีความเหมือนและความต่างอย่างไร

- ควรจะอนุรักษ์เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม ช่วยกันปลูกฝังลูกหลานให้ช่วยกันรัก/อนุรักษ์ภาษาเกิดของเราไม่ให้สูญหายไป

- มีการอบรมวิทยากรเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อที่จะได้ไปเผยแพร่หรือสอนให้เด็กรุ่นต่อไป

- มีการค้นคว้าภาษามลายูเพิ่มขึ้นเพื่อนำมาอนุรักษ์ให้คนรุ่นหลัง

-	การเล่นพื้นบ้าน
-	เครื่องมืออุปกรณ์การใช้ครัวเรือน การเกษตร เครื่องดนตรี การล่าสัตว์
-	ทักษะและพฤติกรรมการใช้ภาษามลายูของเยาวชนในพื้นที่
-	-ศึกษาถึงวิกฤตของภาษามลายูในท้องถิ่น
-	ประเพณีต่างๆของคนในอดีต
-	ประเพณีการเล่นพื้นบ้านของเยาวชนในจังหวัดปัตตานี
-	วิธีการรักษาโรคของชาวมลายูปัตตานีในจังหวัดปัตตานี
-	วิธีการปรุงยารักษาโรคของชาวมลายูปัตตานีในจังหวัดปัตตานี
-	ทำวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาษาพ่อแม่(ภาษามลายูปัตตานี)
-	ทำวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับอุปกรณ์ การเล่นของเด็กในสมัยก่อน
-	สาเหตุที่คนสมัยนี้ชอบพูดผสมคำ ไทยคำมลายูคำ
14.30-16.00	นำเสนอแต่ละกลุ่ม(กลุ่มละ 15 นาที)
16.00-16.20	สรุปและกล่าวปิดการสานเสวนา

รายงานกิจกรรมที่ 2

รายงานกิจกรรมเวทีนำเสนอผลงานวิจัยและนำเสนอความคืบหน้า

วันที่ 25 – 26 สิงหาคม 2555 ณ ห้องประชุมสระบัว โรงแรม ซี.เอส.ปัตตานี

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักวิจัยภายใต้โครงการประสานงานได้นำเสนอผลและความคืบหน้าของการดำเนินงานวิจัย รวมทั้งเพื่อเป็นการพบปะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยประเด็นภาษา พิธีเลี้ยงและคณะผู้ประสานงานโครงการทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ชายแดนใต้

ผู้เข้าประชุมประกอบด้วย ดังนี้

1. ทีมวิจัยที่อยู่ภายใต้การดูแลในชุดโครงการประสานงานพัฒนาภาษาและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้ ระยะที่ 3
2. ผู้ทรงคุณวุฒิ
3. คณะทำงานในศูนย์ประสานงานวิจัยท้องถิ่นประเด็นภาษา
4. ผู้ประสานงานจากศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
5. ผู้ที่สนใจทั่วไป

กระบวนการดำเนินงานก่อนเวทีนำเสนอผลงานวิจัย

การจัดประชุมในครั้งนี้มีการประชุมเตรียมงานล่วงหน้าโดยการประชุมกับทีมงานในศูนย์ประสานงานเพื่อกำหนดภาระหน้าที่แต่ละฝ่ายและหลังจากนั้นจึงแจ้งให้ทราบกับทีมวิจัยว่าให้นำเสนอผลการดำเนินงานในวันที่...แล้วตามด้วยออกหนังสือเชิญประชุม และในส่วนโครงการที่อยู่ต่างจังหวัดให้ก่อนการประชุมหนึ่งวัน

สำหรับโครงการที่อยู่ในสถานภาพปลายน้ำ(โครงการที่เขียนรายงานฉบับสมบูรณ์แล้ว)มีการประชุมล่วงหน้ากับผู้ประสานงาน(อ.สุวิไล เปรมศรีรัตน์)เพื่อเติมรายละเอียดของรายงานและบทความ โดยมีการประชุมกับทีมวิจัยโครงการปาตงฯที่สนง.ปัตตานี และผู้ประสานงานให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในรายงานฉบับสมบูรณ์ มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 ชื่อปาตงในภาษาอื่นมีชื่อเรียกว่าอย่างไร เช่น ภาษาฟิลิปปินส์ บรูไน

ประเด็นที่ 2 ประโยคที่ใช้คำว่ามุลายุมุสลิมให้เปลี่ยนเป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู

ข้อเสนอแนะในบทความ

- ให้สรุปและเขียนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นเท่านั้น และเน้นเฉพาะงานวิจัยศึกษา มา สิ่งที่ค้นพบใน คณะดำเนินงานวิจัยมีอะไรบ้าง มีความแตกต่างกับงานวิจัยอื่นอย่างไร
- ให้เขียนวิธีการเก็บข้อมูลแบบมีรายละเอียดและวิเคราะห์พร้อมกับการยกตัวอย่าง'ปาดงเน้นเฉพาะที่ ดี อีกทั้งให้เพิ่มข้อเสนอปัญหาในการเก็บข้อมูล

โครงการอาหาร

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมบทความ

- ให้วิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องวัฒนธรรมมาอยู่ให้ชัดเจน เช่น วิเคราะห์ทางภูมิศาสตร์และ ข้อมูลรายชื่อปราชญ์ อาหาร ให้อยู่ในภาคผนวก
- ข้อความที่เป็น มลายูมุสลิม ให้เปลี่ยนเป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู
- ให้วิเคราะห์ข้อมูลอาหารที่ศึกษามา มีความแตกต่างกับอาหารของมาเลเซีย มีการเชื่อมโยงกัน อย่างไร
- วิเคราะห์การเลือกพื้นที่ เน้นความเป็นลักษณะเฉพาะ
- ให้เพิ่มเติมการเก็บข้อมูลอย่างไร และให้แปลชื่ออาหารเป็นคำต่อคำ

กระบวนการนำเสนอผลงานวิจัยในครั้ง

เริ่มด้วยพิธีกร ชี้แจงกำหนดการ และเชิญผู้ประสานงาน(อ.สาเหอะอับลเลาะ อัลยุฟรี)ได้ชี้แจง วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักวิจัยภายใต้โครงการประสานงานได้นำเสนอผลและความคืบหน้าของการดำเนินงาน วิจัย รวมทั้งเพื่อเป็นการพบปะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยประเด็นภาษา พี่เลี้ยงและคณะผู้ ประสานงานโครงการทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ชายแดนใต้ และแนะนำที่มาของนักวิจัยซึ่งโดยส่วนใหญ่มา จากมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เช่น ทีมวิจัยโครงการเพลงยี่งอ มาจากมอ.ปัตตานี ทีมวิจัยโครงการมนตรา มาจาก มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา เป็นต้น

เวลาประมาณ 09.00น.กล่าวเปิดการประชุม โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ผู้ประสานงานโครงการ เปิดเวทีนำเสนอ โดยการกล่าวแนะนำการดำเนินงานวิจัยประเด็นภาษามีความสำคัญ ต่อการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และภูมิปัญญาที่มีความสนใจ การสร้างนักวิจัยใน พื้นที่ได้ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการนำเสนอผลงานที่มาจากท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นฐานของงานวิจัยที่มี ประโยชน์และมีการปรับงานวิจัยเป็นมาตรฐานสากล(งานวิจัยวิชาการ)และผลงานวิจัยที่ผลิตออกมาจะส่งให้ นักวิชาการตรวจสอบเพื่อเผยแพร่ต่อไปในระดับสากลและให้มีการเขียนบทความ อีกทั้งโครงการที่เกี่ยวข้อง

ได้แก่โครงการทวิภาษาฯและโครงการวิจัยเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการราชภัฏบัณฑิตฯเพื่อจะมีการพัฒนาภาษา และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีคณะทำงานที่ผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน เช่น อ.แวมายี ปารามัล อ.เวยูโซะ สามีอะลี อ.สาเหอะอับลเลาะ อัลยุฟรี ที่จะสร้างนักวิจัยเพื่อประโยชน์ต่อสังคมในสามจังหวัดชายแดนใต้

บทนำ

โครงการประสานงาน “พัฒนาภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้” (พ.ศ. 2551 - ปัจจุบัน) ดำเนินการประสานงานโดย ศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ ภายในนามศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ (ฝ่าย 1) เป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนแนวทางการดำเนินงานและงบประมาณ

โครงการประสานงาน “พัฒนาภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้” มีเป้าหมายเพื่อ (1) สร้างงานวิจัย สร้างนักวิจัย และสร้างบุคลากรผู้สนับสนุนงานวิจัยประเด็นภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดนใต้ รวมทั้ง (2) เพื่อรวบรวมและสร้างฐานข้อมูลทางด้านภาษา-วัฒนธรรมมาอยู่ถิ่นในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีเป้าหมาย (3) เพื่อบูรณาการความรู้ด้านการฟื้นฟูและพัฒนาภาษา-วัฒนธรรมให้สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องและเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต่อไป

โครงการประสานงาน “พัฒนาภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้” อยู่ภายใต้การดูแลของฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ (สกว. ฝ่าย 1) และเป็นหนึ่งในโครงการชุดขนาดใหญ่ซึ่งมีชื่อเรียกว่า ‘SRI 3 จังหวัดชายแดนใต้’ อันประกอบด้วยงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาเลเซีย อาเซียน ตะวันออกกลาง/โลกมุสลิม และงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายในภาพรวม คือ เพื่อสนับสนุนการวิจัยเชิงนโยบายระดับชาติและนานาชาติ และสนับสนุนวิธีการวิจัยแบบบูรณาการข้ามสาขาวิชา พร้อมทั้งสนับสนุนให้เกิดงานวิจัยที่นำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานระดับประเทศเพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะและผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ

ทั้งนี้โครงการประสานงาน “พัฒนาภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้” (ระยะที่ 1-3) ได้ดำเนินการต่อเนื่องจาก “โครงการพัฒนาภาษาและวางแผนการใช้ภาษามลายูถิ่น(มลายูปาตานี)เพื่อการจัดการศึกษาและพัฒนาชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2548 - 2550 ซึ่งในขณะนั้นอยู่ภายใต้การดูแลของ สกว.สำนักงานภาค หรือ สกว. ฝ่ายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยดำเนินงานวิจัยในมุมมองของ “งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น” (Community Based Research) โดยมีเป้าหมายที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นได้เรียนรู้ และได้รับ

ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง เพื่อให้งานวิจัยได้มีส่วนในการแก้ไขปัญหาของชุมชน และก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่น ในปัจจุบันโครงการยังคงใช้กระบวนการดูแลและใช้แนวทางของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเพื่อสร้างนักวิจัยและสร้างงานวิจัยประเด็นภาษาอย่างต่อเนื่อง

โครงการประสานงาน “พัฒนาภาษาและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นชายแดนใต้” เป็นการทำงานวิจัยที่เกิดจากความร่วมมือกันสามฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายนักวิชาการจากส่วนกลาง (มหาวิทยาลัยมหิดล) ฝ่ายนักวิชาการ/นักการศึกษาในพื้นที่ และกลุ่มนักปราชญ์/ผู้รู้ในท้องถิ่น โดยบุคลากรทั้งสามฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ของตนเอง เห็นแนวโน้มของการสูญเสียภาษาและเล็งเห็นปัญหาอันสืบเนื่องจากการไม่มีแนวทางจัดการหรือพัฒนาภาษาและวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดการทำงานวิจัยเพื่อศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การวางแผนและการจัดการภาษาและวัฒนธรรม และเพื่อประยุกต์ไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้าน ภาษา-วัฒนธรรม การศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การฟื้นฟูความมั่นใจและอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่

ผลจากการดำเนินโครงการประสานงานประเด็นภาษา-วัฒนธรรมในพื้นที่ ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานประสานงานในปี พ.ศ. 2549 ถึงปัจจุบันสามารถสร้างนักวิจัยด้านภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ **จำนวน 106 คน** และได้สร้างโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น **จำนวน 20 โครงการ**⁵ ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ สตูล โดยเนื้อหาการวิจัยเกี่ยวข้องกับภาษาท้องถิ่น(ภาษามลายูปัตตานี และมลายูสตูล) และเนื้อหาการวิจัยที่ใช้วัฒนธรรมและวรรณกรรมเป็นพื้นฐาน เช่น การพัฒนาระบบอักษรสำหรับเขียนภาษามลายูถิ่นและการจัดทำพจนานุกรม, การศึกษาวรรณกรรมมุขปาฐะ เช่น นิทาน-เพลง-กลอนพื้นบ้าน, รวมทั้งความรู้อื่นๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับชื่อ-สกุลของชาวไทยเชื้อสายมลายู, ตำนานและที่มาของชื่อหมู่บ้าน, ความรู้เกี่ยวกับอาหารและขนมท้องถิ่นมลายู เป็นต้น ซึ่งนอกเหนือจากการสร้างงานวิจัยและการพัฒนาคนในพื้นที่ให้เป็นนักวิจัยในประเด็นดังกล่าวแล้ว การนำผลงานวิจัยไปใช้ขยายผลให้เกิดประโยชน์มากขึ้นเป็นกระบวนการสำคัญของการดูแลโครงการ เช่น การนำระบบเขียนภาษามลายูปัตตานีอักษรไทยไปสู่การใช้สอนข้าราชการในพื้นที่ รวมทั้งสอนนักเรียนและนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในพื้นที่, การนำข้อมูลด้านวัฒนธรรมรวมทั้งวรรณกรรม คำสอน นิทาน เพลง กลอน ตำนาน อาหารและความรู้ของชุมชนหรือหมู่บ้านไปใช้เป็นเนื้อหาในหลักสูตรการเรียนการสอนเยาวชนในโรงเรียนทั่วไป เป็นต้น

ในระยะเวลากว่า 6 ปี คณะบุคลากรวิจัยด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่ชายแดนใต้ ทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค⁶ รวมทั้งนักวิจัยในโครงการ ได้สร้างงานวิจัยเกี่ยวข้องกับภาษา วัฒนธรรมและการศึกษา และได้มีการบันทึกเนื้อหาวัฒนธรรมต่างๆ ด้วยภาษามลายูถิ่น (ปัตตานีและสตูล) และพัฒนาไปสู่

⁵ ดูรายชื่อโครงการได้ที่เอกสารแนบท้าย

⁶ ส่วนกลาง: ที่ตั้งศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย ม.มหิดล ส่วนภูมิภาค: ที่ตั้งศูนย์ประสานงานโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นประเด็นภาษาในพื้นที่ชายแดนใต้ อ.เมือง จ.ปัตตานี

การใช้ประโยชน์ในชุมชนโดยเชื่อมโยงพื้นฐานทางภาษากับปัญหาการศึกษาในพื้นที่ นับเป็นการสร้างงานวิจัยที่เน้นการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นการยกสถานะทางภาษาท้องถิ่นให้มีบทบาทในสังคมและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง อันสอดคล้องกับพันธกิจ สกว. ที่ว่า “สร้างสรรค์ปัญญา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น”

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยที่นำเสนอผลการดำเนินงานและความคืบหน้า

จำนวน 7 โครงการ

1. บทคัดย่อ “โครงการศึกษาและรวบรวม'ปาดงและปราชญ์ 'ปาดงมลายูถิ่นปาดานี ในจังหวัดปาดานี”
2. บทคัดย่อ “โครงการศึกษาสถานการณ์ผู้รู้และภูมิปัญญาด้านอาหารและขนมพื้นบ้าน ของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส”
3. บทคัดย่อ “โครงการวิจัยคหวิทยาของมลายูมุสลิมจังหวัดปัตตานี: ศึกษาผ่าน สุภาชิตและสำนวนสอนสั่ง”
4. บทคัดย่อ “โครงการอนุรักษ์ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กของชุมชน มุสลิมเชื้อสายมลายูจังหวัดสตูล”
5. บทคัดย่อ “โครงการรวบรวมเพลงพื้นบ้านมลายูถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส”
6. บทคัดย่อ “โครงการวิจัยศึกษาและรวบรวม วรรณกรรมมุขปาฐะมลายูถิ่นในพื้นที่เกาะ ตำบลมะลิ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล”
7. บทคัดย่อ “โครงการวิจัยศึกษาวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส”

'ปาตงมลาญปาตานี: วรรณกรรมร้อยกรองดั้งเดิมของชาวมลายูในจังหวัดปัตตานี

นาวาวี กาโฮง และคณะ⁷

บทคัดย่อ

บทคัดย่อนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยศึกษาและรวบรวม'ปาตงและปราชญ์'ปาตงมลาญปาตานีในจังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานการณ์และรวบรวมบทกลอน'ปาตงมลาญปาตานีและปราชญ์ผู้ขับร้อง'ปาตงที่มีอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี ทำการบันทึกบทกลอนให้เป็นลายลักษณ์อักษร ศึกษา อธิบาย เนื้อหาและลักษณะการประพันธ์ของบทกลอนพร้อมทั้งจัดทำแผนที่ปราชญ์ผู้ขับร้อง'ปาตงมลาญปาตานีเพื่อช่วยในการสืบค้นบุคคลสำคัญของท้องถิ่น โดยการค้นหาปราชญ์'ปาตงได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามช่วยเก็บข้อมูลเบื้องต้นของปราชญ์ในชุมชน และคณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกจากปราชญ์'ปาตงโดยตรงจำนวน 27 คน ค้นพบ'ปาตงจำนวน 320 บท

จากการศึกษาพบว่าสถานการณ์'ปาตงมลาญปาตานีในปัจจุบันอยู่ในขั้นวิกฤติ กลุ่มคนที่ยังสามารถขับ'ปาตงได้ล้วนอยู่ในวัยชราภาพ ไม่มีการสืบทอดหรือจดบันทึก เยาวชนรุ่นใหม่มีค่านิยมที่เปลี่ยนไปโดยไม่สนใจบท'ปาตงอีกต่อไป บท'ปาตงกำลังลดไปจากสังคมมลายูปาตานีพร้อมๆกับการจากไปของปราชญ์'ปาตง ในด้านเนื้อหาและลักษณะการประพันธ์พบว่ามียุคสมัยที่คล้ายคลึงกับ'ปาตงที่พบในมาเลเซียเป็นอย่างมาก ส่วนมากเป็น'ปาตงสี่วรรค ถือเป็นงานแพร่กระจายวรรณกรรมในสังคมที่มีวัฒนธรรมทางภาษาและเชื้อสายเดียวกัน แต่บท'ปาตงมลาญปาตานีพบลักษณะเด่นในการใช้ภาษา คือ มีการใช้ภาษามลายูถิ่นปาตานีที่ปราศจากการยืมคำจากทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษแต่จะมีการใช้คำที่เป็นภาษาสันสกฤต และภาษาอาหรับอยู่บ้าง มีการใช้คำและประโยคง่ายๆ โดยไม่เน้นความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ทางภาษามากนักแต่มุ่งเน้นความสละสลวย ชวนคิดในเชิงความหมายมากกว่า มีการใช้ชื่อสถานที่ต่างๆที่มีอยู่ในปาตานี ชื่อพืช และสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

'ปาตงได้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นตัวตน ครอบครัว และสังคมมลายูปาตานีในอดีต บอกเล่าประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมอันสวยงามของธรรมชาติ และเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังศีลธรรมและจริยธรรมให้สมาชิกในครอบครัวและสังคม เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดค่านิยมทางสังคม ความเชื่อ ภูมิปัญญาและวิถีชีวิต บทกลอน นอกจากจะมีความไพเราะแล้วยังเป็นตำราแห่งการเรียนรู้ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมรอบตัว เพื่อให้ชาวมลายูได้ซึมซับความเป็นมลายูได้อย่างเป็นธรรมชาติ จึงสมควรต้องอนุรักษ์รักษา ศึกษาและฟื้นฟู ตลอดจนการส่งเสริมให้บทกลอน'ปาตงได้มีโอกาสนำไปใช้ในสังคมอีกครั้งโดยอาจเริ่มต้นจากการนำบท'ปาตงเหล่านี้ให้เข้าสู่ระบบการเรียนรู้ในโรงเรียน การเก็บรวบรวม การสร้างโอกาสให้เกิดการถ่ายทอดและการสร้าง

⁷ คณะผู้วิจัยประกอบด้วย นาวาวี กาโฮง นายอับดุลฮาเล็ม คาเร็ง นายเดชา สุหลง และนางสาวนุรไลลา แวสะมะแอ

จิตสำนึกตลอดจนการนำไปใช้เพื่อเป็นมรดกทางภาษาและวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าให้คงอยู่คู่สังคมไทยต่อไป
อย่างมั่นคง

ศึกษาศานการณั้ผู้รู้และภูมิปัญญาด้านอาหารและขนมพื้นบ้าน

ของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส

จินตา อุสมาน และคณะ⁸

บทคัดย่อ

บทคัดย่อนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ สถานการณั้ ผู้รู้และภูมิปัญญาด้านอาหารและขนมพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อรวบรวมรายชื่อผู้รู้ด้านอาหารและขนมพื้นบ้าน 2. เพื่อศึกษารวบรวมภูมิปัญญาด้านอาหารและขนมพื้นบ้านในจังหวัดนราธิวาส 3. เพื่อศึกษาศานการณั้ของอาหารและขนมพื้นบ้านในจังหวัดนราธิวาส สำหรับหาแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูต่อไป พื้นที่ศึกษา คือ จังหวัดนราธิวาสโดยจำแนกและคัดเลือกอำเภอที่มีลักษณะภูมิประเทศแตกต่างกัน 3 ลักษณะ คือ 1. อำเภอที่มีภูมิประเทศเป็นภูเขา ได้แก่ อำเภอศรีสาคร อำเภอเรือเสาะ 2. อำเภอที่ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ได้แก่ อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอดากใบ และ 3. อำเภอ ที่ติดชายแดนไทยและมาเลเซีย ได้แก่ อำเภอสุโงโก-ลก อำเภอแว้ง ซึ่งลักษณะที่แตกต่างของพื้นที่จะมีผลต่อลักษณะหรือส่วนประกอบของการทำอาหาร รวมทั้งอาจมีอิทธิพลต่อชื่อของอาหารและขนมพื้นบ้านด้วย เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลเบื้องต้นในเวทีระดมความคิดของแต่ละอำเภอ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้สัมภาษณ์ผู้รู้ที่ได้คัดเลือกให้สาธิตอาหารและขนมพื้นบ้านที่ใกล้สูญหาย การวิเคราะห์ข้อมูลโดย วิเคราะห์และรวบรวมเป็นหมวดหมู่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้รู้มีจำนวน 46 คน อาหารและขนมพื้นบ้าน มีจำนวน 326 ชนิด อาหารที่ใกล้สูญหาย มีจำนวน 48 ชนิด กระบวนการทำหรือการสาธิตอาหารจากผู้รู้ของแต่ละอำเภอ รวบรวมไว้ในรูปตำรับอาหารรวม 16 ชนิด

ผลจากการพิจารณาพื้นที่ศึกษา โดยจำแนกและคัดเลือกอำเภอที่มีภูมิประเทศแตกต่างกัน 3 ลักษณะ พบว่าสามารถจำแนกอาหารและขนมพื้นบ้านได้ เช่น ภูมิประเทศเป็นภูเขา ได้แก่ บูดูกี้อยู และ

ตือปงชือมือละ อำเภอที่ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ได้แก่ ตือปงมาตุ 'ก□าตง และตือปงฮีเต อำเภอที่ติดชายแดนมาเลเซีย ได้แก่ ตือปงปีแนกอเต นอกจากนี่ยังพบว่า อาหารบางชนิดมีหรือจำหน่ายเฉพาะในเทศกาล เช่น ตือปงมาตุ 'ก□าตง จำหน่ายเฉพาะในงานวัฒนธรรมเท่านั้น หรือในช่วงเทศกาลถือศีลอด

ตือปงฮีเต ก็จะมีจำหน่าย เป็นต้น สำหรับสถานการณั้ของอาหารและขนมพื้นบ้าน ผู้รู้เสนอแนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟู 3 ลำดับแรกคือ ช่วยกันหันมารับประทานอาหารและขนมพื้นบ้าน ช่วยกันขายอาหารและขนมพื้นบ้านกันต่อไป และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดงานนิทรรศการอาหารบ้อย ๆ ตามลำดับ

⁸ ทีมวิจัยประกอบด้วย นางจินตา อุสมาน , ดร.ต่ายดิน อุสมาน,นางนาฮีมะห์ เจะนิ,นางสาวมารียม มะกะ

คติชนวิทยาของมลายูมุสลิมจังหวัดปัตตานี: ศึกษาผ่านสุภาชิตและสำนวนสอนสั่ง

ผศ.ดร. อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต และคณะ⁹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง คติชนวิทยาของมลายูมุสลิมจังหวัดปัตตานี: ศึกษาผ่านสุภาชิตและสำนวนสอนสั่ง มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาและรวบรวมสำนวนสอนสั่ง และสุภาชิตของมลายู-มุสลิมจังหวัดปัตตานี 2) เพื่อศึกษาแนวคิดที่สะท้อนออกมาจากสำนวนสอนสั่ง และสุภาชิตของมลายู-มุสลิมจังหวัดปัตตานี 3) เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแง่มุมหนึ่งด้านวัฒนธรรมของชาวมลายู-มุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้อันเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสร้างความเข้าใจและส่งเสริมแนวทางสมานฉันท์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะจงจากภูมิปัญญาท้องถิ่นใน 3 อำเภอในจังหวัดปัตตานี คือ อำเภอเมือง อำเภอยะหริ่ง และอำเภอมายอ กำหนดผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 36 คน ทั้งนี้ผลการศึกษาในระยะแรกนี้พบว่า

- 1) ยังพอมิมีปัญหาท้องถิ่นที่สามารถรวบรวมสำนวนสอนสั่งและสุภาชิตมลายู-มุสลิมในจังหวัดปัตตานี และสามารถรวบรวมได้จำนวน 113 บท
- 2) การศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจุบันผู้คนเห็นเรื่องเงินเป็นเรื่องใหญ่ ไม่ค่อยจะคิดในเรื่องบทเรียนหรือข้อคิดที่ผู้เฒ่าผู้แก่พยายามเน้นและสั่งสอน คำสอนของผู้ใหญ่เป็นเพียงสิ่งที่ต้องการให้เด็กกลัว เด็ก ๆ ปัจจุบันไม่ค่อยกลัว เช่น ให้อกแล้วผี เด็กหลายคนไม่กลัวผี เพราะไม่คิดว่าจะมีผีจริง อีกทั้งเด็กรุ่นใหม่ถูกมอมเมาด้วยอบายมุข จนไม่มีความคิดที่เป็นของตนเอง ตนเองก็เอาตัวไม่รอด แล้วจะไปสอนลูก ๆ เด็ก ๆ ได้อย่างไร
- 3) อิทธิพลของสื่อจากภายนอก ทำให้วิถีคิดของคนรุ่นใหม่ต่างจากคนรุ่นก่อน และอิทธิพลของแนวคิดและหลักการศาสนาที่นำเข้ามาจากโลกมุสลิม มุ่งเน้นการปฏิบัติตามตัวบทในศาสนา มิใช่จะตามคนรุ่นก่อนที่ไม่สอดคล้องกับหลักการ หรือตัวบทศาสนา
- 4) สุภาชิต และสำนวนสอนสั่งเท่าที่สามารถรวบรวมมาได้ในอำเภอยะหริ่ง และอำเภอมายอ ซึ่งเป็นที่อยู่ของคนใกล้กับแหล่งน้ำและทะเล กับคนที่อยู่ใกล้ภูเขา ตามลำดับสามารถมองออกอย่างหนึ่งว่ามีสุภาชิตและสำนวนสอนสั่งมีไม่มากที่มีความต่างกัน หลายๆ บท มีการใช้เหมือน ๆ กัน เว้นแต่ในสุภาชิต และสำนวนสอนสั่งที่พูดถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่โดยตรง

⁹ ทีมวิจัยประกอบด้วย ผศ.ดร.อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต,ดร.นุমান หะยีมะแซ,นายอิสมาแอ กาเตะ

การอนุรักษ์ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กของชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูจังหวัดสตูล

กามารุดดีน อีสายะ และคณะ¹⁰

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กของชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูจังหวัดสตูล ดำเนินการตามวัตถุประสงค์หลักสองประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กของชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูจังหวัดสตูล และให้เกิดเป็นองค์ความรู้ในประเด็นการรับรู้ ทัศนคติ และความต้องการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็ก ตลอดจนการรวบรวมและศึกษาลักษณะบทขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็ก พร้อมแปลความหมายภาษาไทยและวิธีการเกี่ยวกับพิธีกรรมของประเพณีการขับร้องทุกขั้นตอน 2) เพื่อให้ชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูจังหวัดสตูลและคนทั่วไปในจังหวัดสตูลรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็ก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็ก

ด้วยเหตุผลอันเนื่องจากประเพณีดังกล่าวเป็นประเพณีประจำท้องถิ่นในอดีตซึ่งเคยปฏิบัติกันเป็นประจำในโอกาสรับขวัญเด็กเกิดใหม่ของครอบครัวมุสลิมเชื้อสายชาวมลายูในจังหวัดสตูล แต่ปัจจุบันประเพณีลักษณะนี้กลายเป็นที่ไม่นิยมจัดขึ้นในชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูเหมือนอย่างในอดีต ดังนั้นการดำเนินโครงการในลักษณะของการทำวิจัยจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสามารถอนุรักษ์ประเพณีดังกล่าวให้ชุมชนสามารถสืบสานต่อไปได้ แนวทางการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการลงภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลบทขับร้องซึ่งได้มาด้วยการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมเอกสารบทเพลงที่ถูกเขียนไว้แล้ว และข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 100 ชุดจาก 6 ตำบลที่มีชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูอาศัยอยู่ ข้อมูลจากแบบสอบถามถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม พบว่า การรับรู้และทัศนคติต่อการอนุรักษ์ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กของชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูจังหวัดสตูลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.618 คิดเป็นร้อยละ 72.33 ส่วนข้อมูลแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กของชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูจังหวัดสตูลในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.006 คิดเป็นร้อยละ 80.12 นอกจากนี้จากการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการอนุรักษ์ประเพณีดังกล่าวเพราะมีความเชื่อว่าเป็นประเพณีที่ไม่ผิดต่อหลักศาสนาอิสลาม หากยังเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ศาสนาและเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บิดามารดาและลูกที่เกิดใหม่ตลอดจนญาติพี่น้องที่เข้าร่วมรับฟังอีกด้วย อย่างไรก็ตาม

¹⁰ คณะวิจัยประกอบด้วย กนิษฐยา หลีดินซุด (ครูโรงเรียนบ้านโคกขี้เหล็ก จังหวัดปัตตานี), สากีนา อาร์มาน (ครูโรงเรียนควนโดนวิทยา อ.ควนโดน จ.สตูล), อัสน๊ะ ปิยาตุครุ (พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน อ.เมือง จ.สตูล), มีสนี ปิยาตุ (เจ้าหน้าที่ปกครอง ที่ว่าการอำเภอเมือง จ.สตูล)

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องยังไม่ปรากฏว่ามีการทำวิจัยในเรื่องลักษณะนี้มาก่อน มีเพียงงานวิจัยเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็กของภาคต่างๆ ในประเทศไทยซึ่งมีการศึกษาวิจัยมาแล้ว แต่ลักษณะของกิจกรรมและการขับร้องเพลงกล่อมเด็กมีความแตกต่างกับประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กของชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูจังหวัดสตูลอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เพลงกล่อมเด็กมีผู้ขับร้องคนเดียว มีเนื้อหาและเนื้อเพลงสั้นๆ ในขณะที่ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กมีผู้ขับร้องหลายคนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป เนื้อหาของบทขับร้องยาวประมาณหนึ่งหน้ากระดาษ แต่ละบทขับร้องมักสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและการสั่งสอนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม

รวบรวมเพลงพื้นบ้านมลายูถิ่นในอำเภอเมาะ จังหวัดนราธิวาส

นางสาวามีเนาะ ยาสาแล และคณะ¹¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการรวบรวมเพลงพื้นบ้านมลายูถิ่นในอำเภอเมาะ จังหวัดนราธิวาส โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อเก็บรวบรวมเพลงพื้นบ้านมลายูถิ่นในอำเภอเมาะ จังหวัดนราธิวาส โดยบันทึกด้วยภาษามลายูถิ่นอักษรไทยและแปลความเป็นภาษาไทย 2) เพื่อค้นหาและบันทึกข้อมูลของปราชญ์/ผู้รู้ด้านเพลงพื้นบ้าน และจัดทำแผนที่ผู้รู้ในชุมชน 3) เพื่อจัดประเภทเพลงพื้นบ้านจากความหมายในบทเพลงพื้นบ้านมลายูถิ่น 4) เพื่อศึกษาสภาพสังคม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ 5) เพื่อจัดทำหนังสือเพลงพื้นบ้านปราชญ์ผู้ขับร้อง (หรือผู้ให้ข้อมูล) พร้อมระบุท่วงทำนองในการขับร้อง ก่อนหน้านี้ได้มีงานเขียนที่รวบรวมเพลงพื้นบ้านมาแล้ว แต่ส่วนใหญ่เป็นเพลงกล่อมเด็กในจังหวัดปัตตานีเท่านั้น ได้แก่งานศึกษาวิจัย ของมัลลิกา คณานุรักษ์¹² และ นูรียัน สาแล¹³ แท้จริงแล้วเพลงพื้นบ้านในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ของชาวไทยเชื้อสายมลายูนี้ไม่ได้ปรากฏแค่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานีและไม่ได้มีเพียงเพลงกล่อมเด็กเท่านั้น ยังมีเพลงอีกหลายประเภท ได้แก่ เพลงประกอบการละเล่น เพลงอานาซิด เพลงดีเกอร์ฮูลู เพลงมะโย่ง (เมาะโย่ง) เป็นต้น ดังนั้นการเก็บรวบรวมเพลงพื้นบ้านต่างๆ เหล่านี้ในพื้นที่อำเภอเมาะ จังหวัดนราธิวาส เพื่อศึกษาวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ในมุมมองอื่นๆ จึงมีความสำคัญยิ่ง โดยเป็นการศึกษาวิจัยที่ค้นคว้า รวบรวม และส่งเสริมให้ชาวบ้านผู้เป็นเจ้าของภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ เป็นผู้ให้ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย งานวิจัยชิ้นนี้นอกจากเราได้ข้อมูลเพลงแล้ว เรายังได้สร้างสังคมให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในองค์ความรู้ที่ตนเองมี พร้อมทั้งจะถ่ายทอดเพลงให้คณะวิจัยบันทึก นอกจากนั้นแล้วเรายังได้เห็นความสนใจของชาวบ้านในชุมชนอำเภอเมาะ ต่อเพลงพื้นบ้านโดยการให้ข้อมูลบรรดาปราชญ์ที่พวกเขาพอจะรู้จัก นั่นก็เท่ากับว่าเราได้ทำให้พวกเขาตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งสำคัญที่สุดในการทำวิจัยชิ้นนี้การนำเพลงพื้นบ้านมลายูถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการการเรียนการสอนระดับโรงเรียนภายในชุมชนและระดับมหาวิทยาลัยได้ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 57 และ 58 (27) ที่ได้กำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมัธยมศึกษาตอนต้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลในพื้นที่มาใช้เพื่อเกิดประโยชน์ทางการศึกษาให้มากที่สุด

¹¹ คณะวิจัยประกอบด้วย นายอับดุลฮาเล็ม มะลา, นายสุไฮมีง มะลา, นายรุสลี บะอู, นางสาวซามีเนาะ เจ๊ะเลาะ และนางสาวรอมีละ สอ และ

¹² มัลลิกา คณานุรักษ์. เพลงกล่อมเด็กไทยมุสลิมภาคใต้. ยะลา: เสริมการพิมพ์, 2524.

¹³ นูรียัน สาแล. Lagu Dodoi Melayu Patani (เพลงกล่อมเด็กมลายูปัตตานี). มาเลเซีย: มหาวิทยาลัยแห่งชาติ, 2542.

จากการดำเนินงานในเบื้องต้น พบว่าตอนนี้มีเพลงพื้นบ้านมลายูถิ่นที่ได้เก็บรวบรวมแล้วจำนวน 80 เพลง จำนวนเพลงที่คณะวิจัยต้องการจริงๆคือ 100 เพลง ซึ่งเพลงที่ได้ที่นั้นคณะวิจัยจะนำไปจัดประเภท โดยจะแยกเป็นห้าประเภท ได้แก่ เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบการละเล่น เพลงอานาซิด เพลงตีเกร์ฮูลู และเพลงมะโย่ง (เมาะโย่ง) ตอนนี้เราได้จัดประเภทไปแล้ว ซึ่งพบว่าเพลงประกอบการละเล่นเด็กมีจำนวนมากกว่าเพลงประเภทอื่นคือประมาณ 30 เพลง รองลงมาคือเพลงกล่อมเด็ก มีประมาณ 20 เพลง

ปราชญ์เพลงพื้นบ้านมลายูถิ่นนั้นเข้าถึงยาก ตำบลลูโบะปือซามีปราชญ์ที่ได้ทำการสำรวจเบื้องต้นประมาณ 10 คน โดยปราชญ์แต่ละคนสามารถจดจำเพลงไม่น้อยกว่า 10 เพลง บางคนจำได้ 20 กว่าเพลง อายุของปราชญ์มีตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ผู้หญิงมีประมาณ 3 คนเท่านั้น

ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาของบทเพลงในเบื้องต้นเพื่อศึกษาสภาพสังคม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่พบว่าชาวมลายูมีศาสนาอิสลามเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตซึ่งสะท้อนผ่านบทเพลงอานาซิด เพลงกล่อมเด็ก นอกจากนี้จากเนื้อหาเพลงยังพบความผูกพันกับธรรมชาติและ การประกอบอาชีพต่างๆ เช่น อาชีพทำนา ทำสวน หาของป่า ผู้หญิงก็จะดูแลบ้าน ทำงานอยู่ที่บ้าน เช่น ทอผ้า ผู้ชายก็จะออกไปทำงานนอกบ้าน นอกจากนี้ยังพบว่าเพลงที่ปรากฏเป็นจำนวนมากกว่าเพลงอื่นๆ คือ เพลงประกอบการละเล่นของเด็ก เช่น เพลงเล่นซ่อนแอบ เล่นกระโดดยาง เล่นมดกัด เล่นนับนิ้ว เล่นจักกะจี เป็นต้น เนื่องจากเด็กมลายูในสมัยก่อนยังไม่มีของเล่นบันเทิงใจเหมือนในสมัยนี้ คณะวิจัยขอยกย่องในภูมิปัญญาคนสมัยก่อนที่สามารถคิดการละเล่นแบบต่างๆ ให้เด็กได้เล่นกันอย่างมีความสุข การละเล่นแต่ละชนิด ต้องอาศัยผู้เล่นตั้งแต่สองคนขึ้นไป นั่นก็เท่ากับว่าคนสมัยก่อนพยายามที่จะให้เด็กได้รวมกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรักและความสามัคคี ให้ได้รู้จักกัน รู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักการให้อภัย การเสียสละ และการอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ซึ่งไม่เหมือนเด็กในยุคปัจจุบันที่สามารถเล่นคนเดียวได้ เช่น การเล่นเกมกด

ศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมมุขปาฐะมลายูถิ่น ในพื้นที่เกาะตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

นายมีสกิน ปูนยั้งและคณะ¹⁴

บทคัดย่อ

บทคัดย่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมมุขปาฐะมลายูถิ่น ในพื้นที่เกาะตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมวรรณกรรมมุขปาฐะของท้องถิ่น ตำมะลังโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อบันทึกวรรณกรรมมุขปาฐะเป็นลายลักษณ์อักษร (ภาษามลายูถิ่นสตูลอักษรไทยพร้อมถอดความหมายเป็นภาษาไทย) เพื่อศึกษาลักษณะและรูปแบบของวรรณกรรมมุขปาฐะภาษามลายูถิ่นตำมะลัง และเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของวรรณกรรมมุขปาฐะตำมะลังโดยเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน คือ ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยประชุมชี้แจงโครงการวิจัย ประชุมอบรมระบบตัวเขียนภาษามลายูถิ่นตำมะลัง ประชุมปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ และทดลองใช้โดยเยาวชนเป็นผู้เก็บข้อมูล ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเบื้องต้นจากแกนนำปราชญ์ชาวบ้าน และเก็บข้อมูลแบบกระจายพื้นที่ ซึ่งการเก็บข้อมูลได้ใช้เทปบันทึกและจดบันทึก หลังจากที่ได้เสร็จสิ้นลงพื้นที่เก็บข้อมูลวรรณกรรม ก็ได้ทำการประชุมถอดข้อมูลวรรณกรรมจากเทปบันทึก โดยใช้ระบบตัวเขียนภาษามลายูอักษรไทย และแปลเนื้อหาเป็นภาษาไทย ในช่วงเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ จนถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๔ จะเห็นได้ว่าปัจจุบันวรรณกรรมท้องถิ่นในเกาะตำมะลังอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วง เยาวชนเริ่มใช้ภาษามลายูแบบผิดเพี้ยน และถดถอย ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงว่าวรรณกรรมท้องถิ่นจะสูญหายไปสิ้นในไม่ช้า แต่หากวรรณกรรมเหล่านี้ได้มีการบันทึก ได้มีการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษร และได้มีการเก็บรวบรวม แนนอนมรดกทางปัญญาอันล้ำค่าของชุมชน จะคงอยู่คู่ชุมชนสืบไป ผลที่ได้รับจากการวิจัยเบื้องต้น ชุมชนเกิดการตื่นตัว มีความตระหนักเห็นคุณค่าของวรรณกรรม โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลปราชญ์ และผู้รู้ทางด้านวรรณกรรมท้องถิ่น ในส่วนของเยาวชนก็เช่นกัน เริ่มจากการมีส่วนร่วมในการอบรมระบบตัวเขียน จนกระทั่งมีทักษะพื้นฐานในระบบตัวเขียนภาษามลายูถิ่นสตูล สามารถลงพื้นที่ร่วมกับทีมวิจัยในการเก็บข้อมูลวรรณกรรมท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้าน งานวิจัยนี้มีความแตกต่างจากงานวิจัยชิ้นอื่นทางด้านภาษา และวิถีชุมชน เนื่องจากได้ใช้ระบบตัวเขียนภาษามลายูถิ่นสตูลอักษรไทย ซึ่งเป็นอีกนวัตกรรมหนึ่งที่น่าสนใจมาก ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลวรรณกรรม ๕ ประเภท ได้แก่ ๑)นิทานพื้นบ้าน ได้จำนวน ๒๕ เรื่อง ๒)ปันทนได้จำนวน ๔๖ บท ๓)คำสุภาษิต ได้จำนวน ๒๐ คำ ๔) เพลงพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็ก ได้ จำนวน ๕๐ เพลง ๕)ปริศนาคำทาย ได้จำนวน ๑๔ บท ซึ่งมีเนื้อหาสะท้อนภาพวิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรม ในด้านต่างๆของชุมชนตำมะลัง ภูมิภาค ประเทศ การคมนาคม ครอบครัว ที่อยู่อาศัย ภาษา ค่านิยม นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังศีลธรรม และจริยธรรมในครอบครัวและคนในสังคม

¹⁴ คณะวิจัยประกอบด้วย นายอาสิด เตปะญู, นายเดช คำเคน, นางสาวกুমารีหย่า เหมปันตัน และนางสาวสุไรยา บิลังโหด

วิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

ฮัสนีดา สماعيل และคณะ¹⁵

บทคัดย่อ

โครงการ วิจัยวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษารูปแบบภาษาและความหมายที่ใช้ในการตั้งชื่อของมลายูมุสลิมในทะเบียนราษฎร 2. เพื่อศึกษาค่านิยมในการตั้งชื่อของมลายูมุสลิมในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 3. เพื่อศึกษาการตั้งชื่อของมลายูมุสลิมตามหลักการศาสนาในพื้นที่อำเภอเมืองนราธิวาส การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลจากทะเบียนราษฎรในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส การสัมภาษณ์เชิงลึก และการเข้าร่วมสังเกตกิจกรรมหรือประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างในเขตเมือง และเขตชนบท

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส มีวิธีการตั้งชื่อ 3 รูปแบบภาษา คือ การตั้งชื่อโดยใช้รูปแบบภาษาเดียว การตั้งชื่อโดยใช้รูปแบบภาษาผสมผสานระหว่าง 2 ภาษา และการตั้งชื่อรูปแบบภาษาการผสมผสานระหว่าง 3 ภาษา เช่น การตั้งชื่อโดยใช้รูปแบบภาษาเดียว จะประกอบด้วย รูปแบบภาษามลายูกลาง (ม) รูปแบบภาษาอาหรับ (อ) รูปแบบภาษาไทย(ท) รูปแบบภาษาอังกฤษ (อ้ง) รูปแบบภาษามลายูถิ่นปัตตานี (มป) รูปแบบภาษาเปอร์เซีย (ป) และรูปแบบภาษาอินโดนีเซีย (อิน)

การตั้งชื่อโดยใช้รูปแบบภาษาผสมระหว่าง 2 ภาษา ประกอบด้วย การผสมระหว่างรูปแบบภาษาที่เหมือนกัน และระหว่างรูปแบบภาษาที่ต่างกัน คือ การผสมระหว่างรูปแบบภาษาที่เหมือนกัน ประกอบด้วย การผสมระหว่างรูปแบบภาษาอาหรับกับรูปแบบภาษาอาหรับ (อ+อ) การผสมระหว่างรูปแบบภาษาไทยกับรูปแบบภาษาไทย (ท+ท) และการผสมระหว่างรูปแบบภาษามลายูถิ่นปัตตานีกับรูปแบบภาษามลายูถิ่นปัตตานี (มป+มป) ส่วนการผสมระหว่างรูปแบบภาษาที่ต่างกันจะประกอบด้วย การผสมระหว่างรูปแบบภาษาไทยกับรูปแบบภาษามลายูถิ่นปัตตานี (ท+มป) การผสมระหว่างรูปแบบภาษาอาหรับกับรูปแบบภาษามลายูถิ่นปัตตานี (อ+มป) และ การผสมระหว่างรูปแบบภาษามลายูถิ่นปัตตานีกับรูปแบบภาษาอาหรับ (มป+อ)

การตั้งชื่อโดยใช้รูปแบบภาษาผสมระหว่าง 3 ภาษา เป็นการตั้งชื่อโดยใช้รูปแบบภาษาผสมผสานระหว่างภาษาที่มีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การผสมระหว่างรูปแบบภาษามลายูถิ่นปัตตานี รูปแบบภาษา

¹⁵ ทีมวิจัยประกอบด้วยเจ๊ะมารีนิง ยามา, นูรุลฮูดา ยามา, และ ฮาบีบุดเดาะห์ เจ๊ะหะ

อาหรับ และ รูปแบบภาษาอาหรับ (มป+อ+อ), รูปแบบภาษามลายูกลาง รูปแบบภาษาอาหรับ และรูปแบบภาษาอาหรับ(มป+อ+อ) เป็นต้น

ในเรื่องของความหมายของชื่อชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูนิยมตั้งชื่อที่มีความหมายทางด้านความเชื่อทางด้านศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่

ผลการศึกษาค่านิยมในการตั้งชื่อบุตรพบว่า ผู้ที่ตั้งชื่อให้กับบุตรอาจจะได้แก่ ผู้ที่เป็นบิดามารดา ผู้รู้ทางศาสนา และญาติผู้ที่เกี่ยวข้องกับทารกแรกเกิด โดยส่วนใหญ่แล้วสำหรับบุคคลที่มีการศึกษาทางศาสนา ผู้ที่ตั้งชื่อลูกจะเป็นบิดาเป็นส่วนใหญ่ สำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้ จะให้ผู้รู้ในพื้นที่เป็นบุคคลตั้งชื่อให้กับบุตร เงื่อนไขในการตั้งชื่อให้กับบุตร คือ ภาษา ความหมาย เพศ และชื่อของบุคคลในครอบครัว

เอกสารแนบท้าย

รายชื่อโครงการวิจัยประเด็นภาษา

ลำดับ	ชื่อโครงการ	ระยะเวลาโครงการ	ชื่อนักวิจัย
1	โครงการ “พจนานุกรมภาษามลายูปัตตานี –ไทย – มาเลเซีย ฉบับเพื่อการศึกษาศึกษาและการสื่อสารเบื้องต้น”	1 เม.ย.49 - 31 มี.ค.50	1. นายแวญโซ๊ะ สามะอาลี 2. นายเจ๊ะฮูเซ็น เจ๊ะอุบง 3. นายรุสสัน อุทัย 4. นายแวมาอิ ปารามัล 5. นายสาเหอะอับดุลเลาะ อัลยุฟรี
2	โครงการ “การพัฒนาระบบเขียนภาษามลายูปัตตานี ด้วยอักษรยาวี เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษาตำบลเขาตวม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี”	1 ส.ค.49 - 31 ก.ค.50	1. นายจาร์วัจจน์ สองเมือง 2. นายกามารุดดิน อีสายะ 3. นายฮาเร๊ะ เจ๊ะโด 4. นายอับดุลการิม สาแมง
3	โครงการ “ศึกษาการจัดทำศัพท์านุกรมเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อาษาต่างประเทศของนักเรียนระดับหนึ่งมุตาวัสสิฎในโรงเรียนมุฮัมมาดียะห์ ตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี”	1 เม.ย.49 - 31 มี.ค.50	1. นางฮาซิบะ กริยา 2. นางมายิตะ กาแบ 3. นายฮัยซิม กาแบ 4. นางสาวอาซียะ ม่ามะ 5. นางสาวเจ๊ะไซตง แวอาแซ 6. นายฟัตลาน เสาะหมาด 7. นายอับดุลเลาะ อาแว 8. นายยูซุฟ ม่ามา

4	โครงการ “ศึกษาภาษามลายูถิ่นในเรื่องสมุนไพรรอย่างมีส่วนร่วมตำบลกะตุนง อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี”	1 ก.ค.49 - 30 มิ.ย.50	<ol style="list-style-type: none"> 1. นายอับดุลเลาะ เปาะอิ 2. นายอาแว ตีเยาะ 3. นายสาการียา ซาเราะ 4. นายอัสมี มามะ 5. นายอับดุลเลาะ สะอิ 6. นายซอลาฮูดิง ตราโอะ 7. นายบารูติง สามะ 8. นายมะลี มะละ 9. นายยะโกะ อับดุลเลาะ 10. นายกอเดร์ กิจิ 11. นางซารีพะ สะนิ 12. นายสมาน จะปะกียา 13. นายตอฮา อาแด
5	โครงการ “ศึกษากระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจและอนุรักษ์ บหฺร็องซาจี บ้านกำปง บารู ตำบลระแว้ง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี	1 ส.ค.49 - 31 ก.ค.50	<ol style="list-style-type: none"> 1. นายอายุ ปูลาโอง 2. นางสาวซูไรนา ตือเราะ 3. นายมือลี มะดาบู่ 4. นางสาวตารียะห์ ดานา 5. นางสาวมาซง กานา 6. นางสาวรอกาเยาะ นาวานี 7. นางสาวซารีปะห์ ลือแบซา 8. นายซอมะ ซาซู่ 9. นายสะแลแม อาแวนี 10. นายอาชิ สะตียา
6	โครงการ “ศึกษาเส้นทางการค้าตลาดตากใบ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส”	1 ก.ย.50 - 31 ส.ค.51	<ol style="list-style-type: none"> 1. นายคอยรูซามัน มะ 2. นายนิโกะ ดุลยเดช 3. นายมาหามะ ยูโซ๊ะ 4. นายมาฮัมมะ บินอูมา 5. นางสาวसानูรา มูดอ 6. นายรอสาลี มาหะมะ 7. นางรอปี๊ะ ยูโซ๊ะ 8. นายมะรอเซาะ อาแวร

7	โครงการ “ศึกษาชื่อหมู่บ้านภาษามลายูปาตานี ในอำเภอ สายบุรี จังหวัดปัตตานี”	1 มิ.ย.51 - 31 พ.ค.52	1. นายชุลกิฟลี วาจิ 2. นายมะปอซี สารเอง 3. นายเพาซาน อาแว 4. นายเจะเตะ สาและ
8	โครงการวิจัย “การจัดตั้งสภาการศึกษาชุมชน เพื่อ สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา และ การศึกษาของชุมชนโรงเรียนบ้านบึงน้ำใส ต.ตะโละหะลือ อ.รามัน จ.ยะลา”	1 มิ.ย.51 - 31 พ.ค.52	1. นายอับดุลเลาะ อิหะโละ 2. นายตีพะลี อะตะบู 3. นายอับดุลการ์ิม สุหลง 4. นางริตวาติส วาจิ 5. นายสุหลง แกชี 6. นางสาวโรสนานี มะวะวา 7. นางสาวนาอีหะหมะห์ มะวะวา 8. นายมะยูนู ชามะเต็ง 9. นายอับดุลลารเต๊ะ แหวดอเลาะ 10. นายตอยบ๊ะ โชะยู
9	โครงการวิจัย “รวบรวมนิทานและตำนานพื้นบ้านใน อำเภอไม้แก่นจังหวัดปัตตานี”	1 มิ.ย.51 - 31 พ.ค.52	1. นางสาวซาลีฮะ มูซอ 2. นางแชาเกียะห์ แวยูหนุ 3. นางฟาตีละ แซะเฮง 4. นางอาอีเสาะ มัสสอ 5. นายรีซัน บุงวัง
10	โครงการวิจัย “ศึกษาและรวบรวม 'ปาตง และ ปราชญ์ 'ปาตงมลายูถิ่นปาตานีในจังหวัดปัตตานี”	24 ส.ค.52 - 23 ส.ค.53	1. นายนาวาวี กาโฮง 2. นายอับดุลฮาดีม คารัง 3. นางสาวนุรไลลา แวสะมะแอ 4. นายเดะยา สุหลง
11	โครงการวิจัย “ศึกษาสถานการณ์ ผู้รู้ และ ภูมิปัญญา ด้าน อาหารและขนมพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิม ในจังหวัดนราธิวาส”	24 ส.ค.52 - 23 ส.ค.53	1. นางจินตา อูสมาน 2. ดร.ต่ายุดิน อูสมาน 3. นางสาวนาอีมะห์ เจะนิ 4. นางสาวมารีเย็ม มะกะ

12	โครงการวิจัย “อนุรักษ์ประเพณีการขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็กของชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายู จ.สตูล”	4 พ.ค.53 - 3 พ.ค.54	1. นายกามารุดดีน อีสายะ 2.นางสาวกนิษฐยา หลีตินชุด 3. นางสาวสาทิศา อารีมาน 4. นางสาวฮัสนะ ปิยาตุ 5. นางสาวมีสนี ปิยาตุ
13	โครงการวิจัย “รวบรวมเพลงพื้นบ้านมลายูถิ่นในอำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส”	4 พ.ค.53 - 3 พ.ค.54	1. นางอามีเนาะ ยาสาและ 2. นายอับดุลฮาเล่ง มะลา 3. นางสาวรอมละ สอและ 4. นางสาวซามีเราะะ เจ๊ะเลาะ 5. นายสุไฮมิง มะลา 6. นายรุสตี บะอู
14	โครงการวิจัย "คติชนวิทยาของมลายูมุสลิมจังหวัดปัตตานี : ศึกษาผ่านสุภาษิตและสำนวนสอนสั่ง"	15 ก.ย.53 - 14 ก.ย.54	1. ผศ.ดร.อิบราเฮ็ม ฌรงค์ รักษาเขต 2. ดร.นุมาน หะยีมะแซ 3. นายอิสมาแอ กาเต๊ะ
15	โครงการวิจัย "ศึกษาวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส"	15 ก.ย.53 - 14 ก.ย.54	1. นางฮัสนีดา สมาอูน 2. นางสาวเจ๊ะมารีนิง ยามา 3. นางสาวเจ๊ะนุรฮูดา ยามา 4. นางฮาบีมูลเลาะ เจ๊ะหะ
17	โครงการวิจัย "การศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมมุขปาฐะมลายูถิ่น"	15 ก.ย.53 - 14 ก.ย.54	1. นายมีสกิน ปุนยัง 2. นายอาสิด เต๊ะปูยู 3. นางสาวกุมารีย่า หลงกุนัน 4. นายเดช คำเคน 5. นางสาวสุไรยา บิลังโหลด
18	โครงการวิจัย “ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นปาดานีในกีตาบยาวิ”	15 ส.ค.54 - 14 ส.ค.55	1. นายฟาเดลล์ หะยีฮาระสะ 2. นายศักดิ์ดา เซะวิเศษ 3. นางสาวกานิดย่า นิแวง 4. นายฮาเซ็ม รอพา
19	โครงการวิจัย “มนตราความงดงามของภาษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีมุสลิมศึกษาผ่านวิธีการรักษาโรคของโตะบอมอ (หมอพื้นบ้าน) เมืองรามัน จังหวัดยะลา”	20 ก.ย.54 - 19 ก.ย.55	1. นางซาลีฮะ มุซอ 2. นายอิสยาส สีเดะ 3. นายรุสตี ราเฮงบูแล 4. นางสาวฮัสนะห์ นาแตนิง

			5. นายกุษาเรศ ตวันตอเลาะ 6. นายมะซูไบดี ตอเลาะ
20	โครงการวิจัย “เพื่อการจัดตั้งราชภูรบัณฑิตด้านภาษาและ วัฒนธรรมมลายูถิ่นในพื้นที่ชายแดนใต้”	20 ก.ย.54 - 19 ก.ย.55	1. รศ.ดลมนรรัตน์ บากา 2. นายแวมายี ปารามัล 3. นายอัศศิริกร์ มะนอ 4. นายศอลาฮุดดีน สมาอูน 5. นายแวยูโซะ สามะอาลี 6. นายเจ๊ะฮูเซ็น เจะอุบง 7. นายสาเหอะอับดุลเลาะ อัลยุฟรี 8. นางฮัสนะ เจะอุบง ฯลฯ